

A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása

EFOP-1.9.4.-VEKOP-16 projekt
eredményei

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Köszöntő

Dr. Tóth Tibor
főigazgató

Kedves Olvasó!

Ön most az EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” európai uniós forrásból megvalósult kiemelt projekt eredményeit bemutató kiadványt tartja a kezében.

A szociális, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások hatékony működéséhez, az eredményes szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi munkához szükség van folyamatos szakmai fejlesztésre, minőségbiztosítási elemekre. A módszertani tevékenység ezért kiemelt szerepet játszik a színvonalas szolgáltatások hosszú távú fenntarthatóságában. A feladatmegvalósítás fő célkitűzése volt a szolgáltatók számára közvetlenül elérhető, elméleti - gyakorlati ismeretátadásra alkalmas szakmatámogatás fejlesztése, a mindennapi szakmai munkát támogató tevékenység és informatikai eszközök fejlesztése. A szolgáltatók és az ágazatirányítás között folyamatos párbeszéd erősítése.

A fenti célok elérésében a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet, mint konzorcium vezető három konzorciumi partnerével közösen valósította meg a kiemelt projektet az elmúlt években. Fogadják szeretettel kiadványunkat, amely bemutatja szakmai eredményinket.

Bevezető

Az EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 kiemelt projekt elsődleges célja volt a szociális ágazat korszerűsítése, megfeleltetése a legújabb szakmai, technológiai, kutatási/tudományos és igazgatási feladatoknak a hatékony közfeladat-ellátás és a közszolgáltatások jobb hozzáférhetősége érdekében. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi ágazat jogszabályokban rögzített feladatainak megvalósítását szolgáló, központilag tervezhető, kivitelezhető vagy elősegíthető szakmai eszközök, technikák és technológiák, újítások, az ágazati szereplők – beleértve az igénybe vevőket és a nyilvánosságot – számára úgy álljanak rendelkezésre, hogy az ismeretek és információk transzferálása a felhasználás szempontjából a lehető legkevesebb költséggel (és idővel) járjon. Ennek társadalmi hatása, hogy a hatékony és minőségi feladatellátás révén, egyrészt a célzás hatékonyságának, másrészt a szolgáltatás vagy beavatkozás minőségének javítása lehetővé teszi az erőforrások, kapacitások átcsoportosítását a súlypontiként azonosított területekre, célcsoportokra. Másfelől a helyi, területi feladatellátás az intézmény- és szolgáltatásközpontú szemlélet felől újabb lépést tehetett a kliensközpontúság és az ennek érdekében vállalt együttműködés elvének teljessé válésé felé.

Az elmúlt években megvalósult projekt rész céljai voltak:

- A szakmatámogató rendszerek modernizációja, hatékonyabbá tétele az új EFOP standard pályázatos projektek eredményességét segítő központi funkciók kialakításával, a szociális területen dolgozó szakemberek, intézményvezetők mindennapi szakmai munkájának támogatásával
- A központi ágazati informatikai eszközök hozzáféréseinek kiterjesztése, minőségének javítása
- Az ágazati tervezés, szakmafejlesztés empirikus, tudományos alapjainak naprakésszé tétele

A projekt közvetlen célcsoportjait a szociális szolgáltatásokban, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásokban dolgozó szakemberek, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat fenntartó szervezetek munkatársai, a pénzügyi és természetbeni ellátások ügyében illetékes hatóságok munkatársai, a szociális és gyermekvédelmi igazgatás munkatársai; a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények működését engedélyező ható-

ságok és a működést ellenőrző szakértők; valamint a projektgazda és az ágazati irányítást végzők munkatársai jelentették.

Továbbá a projekt célcsoportját alkották azok is, akik a szakmai megvalósítás eredményekből közvetlenül profitálni tudnak: egyfelől a döntéshozók, az állami, önkormányzati és elkülönült alapok szintjén valamint a fejlesztéspolitika résztvevői. Másfelől a kisgyermekes családokkal, koragyermekkorai intervencióval foglalkozó közszolgáltatásokat nyújtó intézmények (egészségügyi, szociális szolgáltatások, gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátási intézmények, stb.) vezetői, a szolgáltatásnyújtás menedzselésével foglalkozók.

A projekt közvetett célcsoportjait a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény (1993. évi III. törvény) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben nevesített szakemberek adták.

A projekt által megfogalmazott célokat a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által vezetett négy tagú konzorcium valósította meg. A konzorcium keretében a szakmai munkában részt vett a Magyar Államkincstár, a Központi Statisztikai Hivatal Népesedéstudományi Kutatóintézet és az Oktatási Hivatal.

Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Módszertani támogatás és segítségnyújtás a demenciával élő idősök nappali ellátásában vagy idősök ápoló-gondozó otthonában ellátásban részesülő személyek ellátását végzők, illetve a hozzátartozók részére egyéni, csoportos, közösségi szinten, különböző helyszíneken.

A demencia napjainkra népegészségügyi prioritássá vált, az egyik legnagyobb kihívás a társadalmak számára. Hazánkban közel 250 ezer ember él demenciával, az érintettek száma a hozzátartozókkal együtt meghaladhatja az 1 millió főt, ez a teljes magyar lakosság 10%-át jelenti!

Az esetek közel 70%-a háttérben az Alzheimer kór áll, melynek hatékony gyógyszeres kezelése jelenleg nincs. A kórlefordulás hosszú, 10-15 év.

Rendkívül hiányos az egyén és a társadalom releváns ismerete a témában, az idősödő személyek/ családok nem készülnek tudatosan arra, hogy érintetté válhatnak.

A gondozó családok nagymértékben magukra maradnak, hiszen nincs megfelelő szolgáltatási kínálat és támogatói háttér, a szakemberek ismeretei bővítésre szorulnak. Fokozottan jelentkezik tehát az igény az idősellátás fejlesztésére, hatékony módszerek alkalmazására.

Az érintettek életminőségének megőrzése érdekében a korai felismerés elősegítése és a diagnózist követő támogatása a szociális szolgáltatók és az intézmények módszertani támogatásával, valamint innovatív komplex gondoskodási modell kialakításával egyaránt fontos.

Szemléletváltás és tudásbővítés a korszerű, az érintettek megelégedésére végzett és fenntartható demencia gondozás alapfeltételei. Ehhez a pályázat keretei több oldalról is jó támogatást adtak.

Közvetlen célcsoportunk a szakemberek és a demenciával élő személyekről gondoskodó hozzátartozók voltak. A szakemberek körébe ágazatközi együttműködés keretei között nemcsak a szűken vett szociális szakmát, hanem az egészségügyi és egyéb kapcsolódó területeket is megszólítottuk, bevontuk. Ily módon a projekt közvetett célcsoportja a demenciával élő személyek köre, hiszen a fenti célcsoportok tudásbővítése az ő életminőségük javítását szolgálja. A társadalmi figyelemfelhívás és szemléletformálás révén pedig valójában az egész társadalom közvetett célcsoportként jelenik meg.

1. Szakemberek **szakmatámogató hálózata**

- **Jó gyakorlatok** gyűjtése
- **Szűrés**

2. Hozzátartozói támogatás, társadalmi érzékenyítés

- **Alzheimer Cafék** módszertani támogatása

3. Ágazatközi interprofesszionális munkacsoport létrehozása

- **Demencia tanácsadó** javaslat és pilot program lebonyolítása

SZŰRÉS

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramjával 21 alkalommal, közel 1000 fő

KUTATÁS

Demenciával élők és családtagjaik életminőségének vizsgálata

HÁLÓZAT

problémaorientált szakmai párbeszéd támogató háttér, kapcsolati háló hírlevél

IP SZAKÉRTŐK

- Határterületek
- Ágazatközi munkacsoport
- megszólítás

DEMENCIA TANÁCSADÓ

- HOL
- Támogatás a diagnózis után DT
- Rendszerleíró dokumentum
- Módszertani ajánlás

ALZHEIMER CAFÉK

- Módszertani útmutató
- Facilitált önszolgáltató csoport
- Háromoldalú együttműködések

Szakértői hálózat idősügyi szakemberek számára

A demenciával élő személyek ellátását végző szakemberek szakmatámogató hálózata az idősellátás országos hálózatoként működött a projekt ideje alatt 7 fő regionális koordinátor és 20 fő megyei hálózati szakértővel, akik az idősek számára biztosított, személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatásokat és szakellátásokat képviselték. A szakemberek felkészítése a demenciával élő betegről való gondoskodásra, a szakmaközi és ágazatközi együttműködésre, folyamatos háttértámogatásuk műhelymunkák, offline és online találkozók révén valósult meg. Kulcsfontosságú volt a szakemberek személyes kapcsolatainak megerősítése, szakmai műhelyek szer-

vezése regionális vagy igény szerint megyei szinten - ugyanakkor az online eszközök tudatos használata, a levelezőlista és a Hírlevél a közbejött pandémia idején is fenntartotta a működést. Ez az időszak megerősítette, milyen fontos a gyors információáramlás és az intézmények/ szakemberek tudásmegosztása. A hálózati szakértők munkacsoportja részt vett az **Alzheimer/Memória Cafék létrehozását és működtetését támogató útmutató** elkészítésében¹ valamint a települési önkormányzatokkal való együttműködések megalapozásában.

¹ https://szocialisportal.hu/wp-content/uploads/2021/06/AC_utmutato.pdf

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja

Európai Unió irányelvek alapján, az Európai Unió Regionális Fejlesztési Alap támogatásával a Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) által koordinált szív-, és érrendszeri megbetegségek megelőzésének és gyógyításának Nemzeti Programjával konszenzusos együttműködésével valósult meg.

A szűrőkamion nyílt lakossági eseményein jelentünk meg szakemberekkel, a memóriavizsgálatot a 60 év felettiek számára megajánlva.

Az egyes helyszíneken 2-2- fő, szociális munkás, pszichológus, diplomás ápoló, demencia gondozó végzettségű, korábban már kliensekkel és demenciával is tapasztalatot szerzett kolléga rész munkaidőben látta el a feladatot.

2019 és 2021 között az ország különböző településein mindösszesen 1000 vizsgálat történt. Az adatok feldolgozásához részben a kamionba való beléptetéshez használt egészségkönyvet, másrészt saját online kezelhető adatbázisunkat vettük igénybe ezeket az adatokat egymásnak megfelelően.

Az elemzés során vizsgáltuk az életmód tényezőit illetve ismert rizikófaktorok összefüggéseit.²

A demencia kialakulásának megakadályozásában illetve a kialakult betegség előrehaladásának lassítá-

Demencia szűrés

sában az érrendszeri betegségekkel összefüggő esetekben a másodlagos megelőzés szerepe rendkívül fontos! Életmódbeli tényezők befolyásolásával, a magasvérnyomás betegség kezelésével, a szívbetegség karbantartásával, testmozgással idegsejteket tudunk megőrizni, ezáltal pedig az érintettek életminőségét tudjuk javítani.

A projekt keretében lezajlott **kutatás**³ alátámasztotta hogy összességében a legnagyobb igény információra és az otthoni gondozást támogató szolgáltatásokra van. A kutatás eredménye megerősítette azt a hipotézist, hogy a működő, elérhető szolgáltatások köre is kevésbé ismert a gondozó családok körében.

² A demencia kockázata -összefoglaló a Magyarország átfogó egészségügyi szűrőprogramjával együttműködésben megvalósult memóriaszűrés tapasztalatairól 2019-2021

³ <http://szocpoltukor.hu/wp-content/uploads/2021/06/Szoctukor-2021-1-2-szam-WEBRE.pdf>

Az **ágazatközi munkacsoport**-ban a szociális és egészségügyi szakemberek mellett jogász, jogvédő és rendvédelmi szakemberek vettek részt. A szakemberek IP együttműködése hozzájárulhat a különböző szakmaterületek fejlődéséhez/megújulásához, a szolgáltatások újradefiniálásához. Kidolgoztak egy olyan pilot programot, amely segíti a meglévő ellátások közötti eligazodást, életviteli tanácsadást, információt jelent a diagnózissal szembesülő érintetteknek.

Demencia tanácsadó pilot program

Budapesten Zuglóban és az V. kerületben, Győrben, Pécsen, Miskolcon, Biatorbágyon, Hajdúböszörményben és Szamossályiban 2-2 szociális szakember részvételével zajlott a fél éves pilot program.

Elősegítheti-e a demencia tanácsadó munkája a betegek és a gondozók jóllétét, terheik csökkentését?

A pandémia a személyes találkozásokat megnehezítette, a pilot program mégis egyértelműen alátámasztotta, hogy a tanácsadásra szükség van, az ellátórendszerek közötti eligazodást, az információt és szakmai támaszt jelent az érintetteknek. Az esetek

Interprofesszionális együttműködések

közel felében nem maga a beteg, hanem hozzátartozó fordult a tanácsadókhöz – és az is kiderült, hogy az érintettek a meglévő szolgáltatások tekintetében is tájékozatlanok, nem veszik igénybe a meglévő lehetőségeket (pl. nappali ellátás) sem. A megkeresések indoka elsősorban információkérés, illetve életviteli tanácsadás volt.⁴

A pilot program sikere igazolta, szükséges hogy legyenek olyan demencia tanácsadók, akiket a családi gondozók bármikor megkereshetnek, ha valamilyen kérdésük, problémájuk van.

⁴ A demencia tanácsadó munkatársak szerepe és feladatai - döntéselőkészítő szakmai javaslat

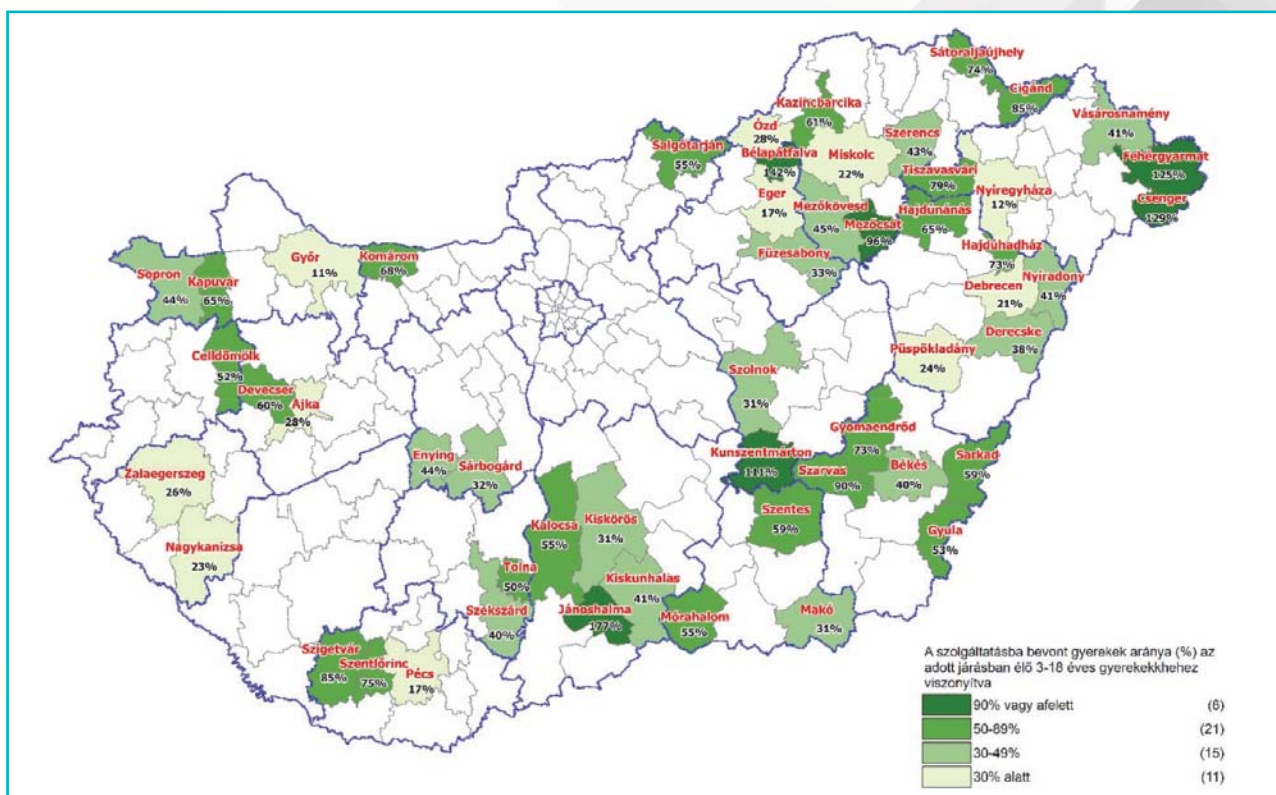

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység

Az EFOP-1.9.4 kiemelt projekt egyik kiemelt feladata volt az „Óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység”, melynek fő fókusza a standard pályázatás keretében induló 53 db járási Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai támogatása volt. A projekt megvalósítása során megtörtént a pilotprogramban részt vevő pályázatok folyamatos szakmai monitorozása, majd a gyakorlati tapasztalatok alapján a kapott adatok feldolgozását követően az iskolai és óvodai segí-

tés szakmai tartalmának kidolgozása. A szakmai teljesítés támogatása érdekében a résztvevők számára tréningek és szakmai műhelyek kerültek megrendezésre.

Az alábbi térképen láthatóvá tettük a pilot-programban részt vállaló járási központok elhelyezkedését, valamint az adott járásban a projekttel elért, adott korosztályú gyermekek százalékos elosztását.

2017 szeptemberétől 2019 márciusáig havi rendszerességgel monitoring látogatásokat (összesen 86 monitoring látogatás) tettek projektben dolgozó szakértő kollégák a pilot-programot megvalósító intézményeknél. A monitoring látogatások során felmerült kérdéseket továbbítottuk az illetékes szakmai irányítók felé. A monitoring látogatások során segítséget nyújtottunk a projektek adminisztratív működésével kapcsolatban is tekintettel arra, hogy kisebb járási család- és gyermekjóléti központok közül több még soha nem valósított meg EU támogatásból finanszírozásra kerülő projektet.

A projekt monitoring tevékenységének hatékonnyá tétele érdekében 2018. áprilisától online felületen keresztül is elérhették a projektet a pilot-projektet megvalósító intézmények.

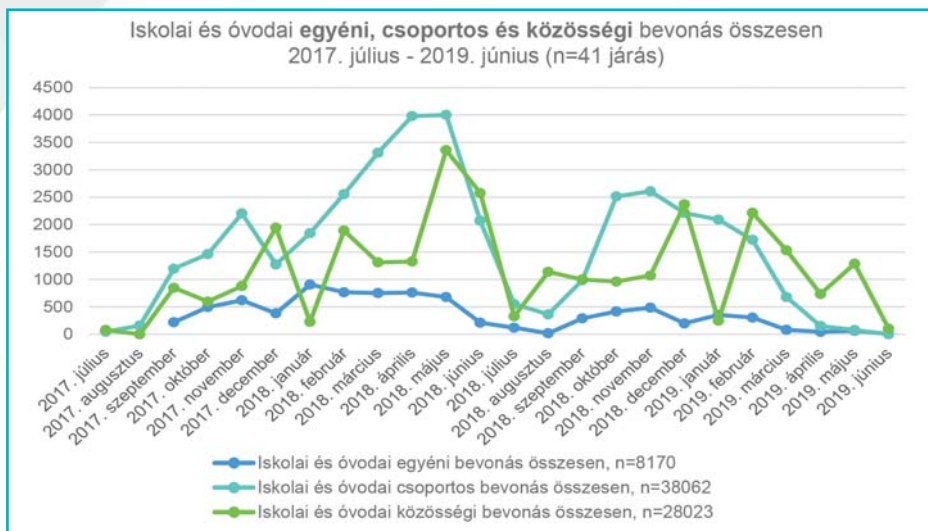
A pilot-programba összesen a 13.410 fővel több gyermek került bevonásra, így összesen a 175.514 gyermek került a pilot projektek fókuszába.

Az iskolai, óvodai segítő tevékenység bevezetésének egyik kimondott célkitűzése volt, hogy az új szolgáltatás nyújtásával segítse a hátrányos helyzet csökkentését, a gyermekek tanulását, hosszú távú társadalmi integrációját. A projektekbe bevont gyermekek összesen 19 %-a volt hátrányos helyzettel érintett: szociálisan hátrányos helyzetű (H, HH, HHH,) 13 % **24.353** fő,

egészségügyi állapotából kifolyólag hátrányos helyzetű (BTM, SNI) 6 % **10.262** fő.

A pilot programba összesen 516 intézmény került bevonásra országosan összesen 188.858 db projekt esemény került megvalósításra ebből: 30,7 % óvodai, 59,2 % általános iskolai, 9,3 % középiskolai és 0,8 % kollégiumi esemény volt.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység a szociális munka 3 munkaformáját használta, az egyéni-, a közösségi- és csoportos szociális munkát. Az egyéni-, csoportos és közösségi szociális munka keretében időbeli bevont esetek összehasonlító grafikonja megerősítette azon feltételezésünket, hogy olyan szolgáltatást kell az iskolai és óvodai segítőnek nyújtani, ami szervesen épül a közoktatási intézmény tanmenetéhez, hiánypótló szolgáltatást képes biztosítani, és hatékony választ képes adni a felmerülő problémák kezelésére.

Projektet megvalósító konzorciumi tag a Magyar Államkincstár, mely koordinálja a szükséges informatikai fejlesztéseket. A Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőkről (KENYSZI) rendszer fejlesztésében a projekt munkatársai részt vettek az új feladatként megjelenő óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység digitális adminisztrációs hátterének kialakításában.

A projekt keretében az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységhez kapcsolódóan elkészítésre került szakmai dokumentumok:

- Projekt keretében dolgozó szakemberek részt vettek a **„Szakmai ajánlás az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez”** című szakmai dokumentum összeállításában, amelyet 2018. augusztusától használhatnak az érintett intézmények.
- A projekt megvalósítása során összeállításra került a **„Javaslat az óvodai és iskolai szociális segítő differenciált normatív támogatásának bevezetésére”** szakmai javaslat.
- Több szakmai munkacsoport komplex munkája által elkészült a **„Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység szakmai útmutatója”**
- **„Óvodai és iskolai szociális segítő pilot program monitoring jelentése”**.

„A család- és gyermekjóléti szolgáltatás kibővülő feladatkörének módszertani támogatása”

A területi szinten szerveződő módszertani támogatás rendszere 2012 nyarán megszűnt Magyarországon. A családsegítő és gyermekjóléti intézményhálózat 2016-ban gyökeresen átalakult. A terület részéről határozott igényként fogalmazódott meg egy központi szakmatámogató rendszer létrehozása, amely segítséget tud nyújtani a szolgáltatóknak az átalakulás zökkenőmentes lebonyolításában.

A szaktárca támogatásával 2016 januárjában a Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete (MACSGYOE) szervezésében, hazai forrásból finanszírozva elindult a Család- és Gyermekjóléti Központok és Szolgálatok átalakításának megsegítésére létrejött szakmai hálózat kiépítése.

E szakmai hálózat 2016. évben regionális, majd a 2017. évben megyei szinten szerveződött. Működése folyamán kiderült, hogy egy valódi kommunikációs csatornaként is működött, gyorsan és hatékonyan oda-vissza csatolódt az információ. A hálózat szakmai munkájának értékelésekor, visszacsatolásként elhangzott, hogy először történt a szakma kialakulása óta, hogy a legalsó szinten dolgozó szakemberek véleménye, kérdése eljutott a szakmai igazgatás legfelső szintjére, meghallgatásra talált, és igyekeztek a tapasztalatokat beépíteni a jogszabályokba. Ezt a szakma pozitívan értékelte, és fontosnak tartotta, hogy a továbbiakban is rendelkezésre állhasson.

A projekt közvetlen célcsoportja a 197 járás 197 család- és gyermekjóléti központja, közvetett célcsoportja pedig az országban működő, - a projekt indulásakor – 706 család- és gyermekjóléti szolgálata.

A projekt keretében az Országos Megyei Módszertani Hálózat 20 fő megyei szakértőből állt, akik 2017. júliusa és 2022. februárja közötti időszakban látták el feladataikat, a szakértők ellátási területe 1-1 megyére, illetve Budapestre terjedt ki. A megyei szakértők a projekt által elvárt egyik feladata a saját megyéjében található összes járási család- és gyermekjóléti központ, valamint lehetőség szerint a család és gyermekjóléti szolgálatok szakmai támogatása volt.

Szociális diagnóziskészítés módszertani kialakítása és támogatása, a kialakítást végző szakértői hálózat felállítása, szakértők felkészítése, szakmai támogatása, próbafelvételek elvégzése.

A Projekt keretében 197 db (tervezett 170 db) együttműködési megállapodás került megkötésre a szociális diagnózisok fejlesztésével kapcsolatban szervezetfejlesztésben érintett család- és gyermekjóléti központokkal.

A felvételi esettanulmányok felkészítése, - a hálózat mellett működő S munkacsoport tevékenysége eredményeként - szeptember – december hónapokban 250 fő vonatkozásában megtörtént.

E felkészítés keretében valósult meg 2021-ben a szolgálatok családsegítőinek érzékenyítése is. A szervezetfejlesztésben érintett család- és gyermekjóléti központokkal kötött együttműködés keretében 414 fő szakember felkészítése történt meg a szociális diagnózis bevezetése és alkalmazása tekintetében. A szociális diagnózist érintően 114 db esetmegbeszélő műhelytalálkozó került megtartására a projekt fizikai megvalósítása során.

Család- és gyermekjóléti szolgáltatást támogató hálózati munka

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás kibővülő feladatkörének módszertani támogatása feladatellátásának legfőbb munkamódszere a hálózati munka volt. A hálózati tevékenység **kiemelt céljai** a területi szakemberek kompetenciáinak fejlesztése, a különböző szintű szakmai együttműködések javítása, a szemléletformálás és a szemléleti egységesítés volt. E munkamódszer kifejezett **előnye**, hogy a célcsoport közvetlenül elérhető, így a rendszer gyors reagálásra képes. A kommunikáció kétirányú, ezért folyamatos visszacsatolásra van lehetőség. A szakemberek motiváltsága, elköteleződése fenntartható, ezáltal a változások aktív részeseivé válnak, a módszertani fejlesztések a „gyakorlat talaján” jönnek létre.

*A hálózati munka **legfontosabb célterületei** voltak:*

- a) Szolgáltatások szervezésével kapcsolatos támogatás;
- b) Jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos támogatás;

- c) Család- és gyermekjóléti szolgálat és központ közti feladatmegosztással, járási család- és gyermekjóléti központok szakmai támogató szerepkörével kapcsolatos támogatás;
- d) Esetmenedzsment folyamatával kapcsolatos támogatás;
- e) Speciális szolgáltatások biztosításával kapcsolatos támogatás;

A hálózati munka **öt színtéren** valósult meg: országos hálózati találkozók, megyei műhelyek, járási látogatások (központok), a folyamatos elérhetőség, kapcsolattartás biztosítása (telefon, e-mail), valamint az önállóan és/vagy munkacsoportokban végzett szakértői tevékenység (pl. szakanyagok véleményezése, írása).

Az **országos hálózati szakértői találkozók** negyedévente kerültek megszervezésre, melyeken részt vett az ágazati és a módszertani irányítás is. Összesen 19 db ilyen rendezvény valósult meg a projekt megvalósítása során.

Az országos találkozókra történtek az éves munkaterv elkészítései, valamint a megyei szinten elvégzett tevékenységről, eredményekről szóló beszámolások. A területen jelentkező szükségletek, nehézségek és a szabályozással kezelhető problémák ágazatirányítás felé történő jelzésének, továbbá az aktuális feladatok egyeztetésének, a közös szemlélet alakításának is a legfőbb eseménye az országos találkozó volt.

A **megyei szakmai műhelyek** bizonyultak a leghatékonyabb, a területi szakemberek által leginkább kedvelt és igényelt módszernek.

Egy-egy megyében évente 7-9 alkalommal szerveződtek a workshopok, melyen elsődlegesen az adott megye központjaiban dolgozó szakemberek vettek részt, de gyakran kaptak meghívást az érintett járásban működő szolgálatok is. A műhelyek témáit az éves munkatervben közösen rögzített tematikák, valamint az aktuálisan felmerült helyi problémák határozták meg.

Kialakításra kerültek és rendszeressé váltak az együttműködő társszervekkel a kapcsolatok, akik szintén igényelték a szakértői hálózatunk együttműködését. Rendszeresen részt vettek a hálózatunk rendezvényein, illetve a hálózati szakértőink meghívást kaptak az együttműködésünket érintő társszervezeti rendezvényeikre! Az együttműködések eredményei már érzékelhetők az adott működési területek szakmai mutatóiban.

A projekt megvalósítási időszaka alatt a megyei szakértő kollégák a szakmai műhelyek során 17.648 fő

szakembert értek el (halmozott adat), amely éves átlagban közel 4.000 főt jelent. A megvalósulási alkalomok száma is magas. Összesen 786 db megyei műhely szerveződött, amely éves bontásban átlagosan 175 alkalmat jelent.

A hálózati szakértők évente visszatérő feladata a működési területükön működő **járási központok helyszíni megkeresése**, támogatása, a felkeresett terület problémás területeinek azonosítása, a problémákkal hozzá forduló intézmények, szakemberek egyéni mentorálása. A hálózati munka fentiekben bemutatott feladatainak megvalósítását (szolgáltatások szervezésével kapcsolatos támogatás; jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos támogatás; esetmenedzsment folyamatával kapcsolatos támogatás; speciális szolgáltatások biztosításával kapcsolatos támogatás; központ – szolgálat együttműködésének támogatása stb.) a workshopok mellett a járási szintű látogatások jelentették, amelyek szükség szerint, de évente leg-

alább egy alkalommal minden intézmény vonatkozásában meg kellett valósítani. A 4,5 éves működés során 779 db járási látogatást regisztráltak a megyei szakértők, amellyel 6.848 főt értek el.

<i>Szakmai műhelyek eredménymutatói</i>			
Év	Megyei workshopok száma	Elért járási központok száma	Részvevők száma
2017 2. félév	115	197	2 536 fő
2018. év	186	197	4 351 fő
2019. év	186	197	4 347 fő*
2020. év	149	197	2 576 fő*
2021. év	150	197	3 838 fő
4,5 év összesen:	786 alkalom	197 járás	17 648 fő
Éves átlag	175 alk./év	197 járás/év	3 922 fő/év
Teljesítés %-a	219%	100%	498%

* Részadatok arányosításával számított adat

Járási látogatások eredménymutatói

Év	Járási látogatások száma	Részvevők száma
2017 2. félév	137	1 304 fő
2018	162	1 782 fő
2019	144	1 272 fő*
2020	176	1 123 fő*
2021	160	1 364 fő
4,5 év összesen:	779 alkalom	6 848 fő
éves átlag	173 alk./év	1 522 fő/év

* Részadatok arányosításával számított adat

A hálózati szakértők az intézmények bevonásával évente megadott szempontok alapján elkészítették a **járási központok helyzetértékelését**, melyek megyei és országos szinten is összesítésre kerültek. A napi információ áramlás és tájékoztatás gördülékeny végrehajtása céljából a hálózat **országos cím adatbázist** hozott létre, amely évente frissítésre került, illetve a 197 db járási központ és a 706 db szolgálat bekapcsolásával megyei levelezőlistát működtetett, amely segítségével - mondhatni állandó - kapcsolatot, tájékoztatást tudott nyújtani a célcsoport részére.

A szakértő munkatársak folyamatosan biztosították az e-mail-es, telefonos és személyes elérhetőségüket, **személyes mentorálást**, heti átlagban egy-egy szakértő 4-5 db egyedi szakmai megkeresést kapott a területről. A mentori tevékenységet elsődlegesen a szakmafejlesztési témában (szoc. diagnózis, KENYSZI, GYVR stb.), speciális helyzetekben, elakadások, bizonytalanságok esetén (helyi, intézményi, vezetői), aktuális kérdésekben (pl. jogszabályváltozások, Covid) vették igénybe a szolgáltatók. E tevékenység

eredményei kapcsán születhettek meg az elakadt egyedi ügyek megoldását elősegítő ágazati állásfoglalások, sikerült és sikerülhet megelőzni súlyosabb következményekkel járó gyermekveszélyeztetettségi állapotokat.

A területi **tájékoztatások és disszeminálások** kapcsán is jelentős munkát végzett a hálózat: Több mint 250 db szakmai anyagot juttattunk el az összes szolgáltatóhoz, amelyek útmutatók, protokollok, tájékoztató dokumentumok, szakmai állásfoglalások, szabályozó anyagok, kutatási tanulmányok voltak. Hasonló számban továbbítottuk az új és aktuálisan módosult jogszabályokat is, ezáltal biztosítva a szakterület naprakész jogi ismereteit.

A hálózati szakértők folyamatosan részt vettek az elkészült és **véleményezésre megküldött jogszabályok** módosítási javaslatainak kidolgozásában, illetve a megyék havi beszámolóiban folyamatos visszacsatolást biztosított azok gyakorlatban történő megvalósításának tapasztalatairól.

A speciális szolgáltatások támogatása és a „Jó gyakorlatok” gyűjtése feladatok végrehajtása érdekében több alkalommal alakultak **munkacsoportok** a hálózati szakértőink részvételével, akik munkacsoport vezetőként, illetve tagként tevékenykedtek.

E munkacsoportok témakörei: Konfliktuskezelés/mediáció; Utcai (lakótelepi) szociális munka. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységhez összegyűjtött jó gyakorlatokat tartalmazó esetleírások feldolgozása.

A hálózat szakembereinek kezdeményezésére, de szintén munkacsoportos formában dolgoztuk fel a területen felmért és összegyűjtött szakmai problémák csoportosítását a további feladatok meghatározása, azok ütemezése céljából.

A szakmafejlesztéshez kapcsolódóan több survey típusú **kutatást, adatgyűjtést** is végeztünk, amelyek eredményeként képet és visszacsatolást adhattunk az ágazatirányításnak döntései napi szakmai gyakorlatban történő megvalósításáról, megvalósíthatóságáról, képet kaptunk az intézmények infrastrukturális és HR állapotáról, illetve javaslatokat tehattunk a szükségesnek ítélt módosításokra. Végeztünk kutatásokat a család- és gyermekjóléti szolgáltatók tevékenységéről a veszélyhelyzet ideje alatt, ügyfelek jogi képviseletéről és a közfeladatot ellátó személyekkel szembeni agresszív magatartási formák előfordulási gyakoriságáról is.

Feldolgozásra került a 19 megyei és 1 fővárosi **problématérkép**.

A megyei szakértők értékelése szerint a hálózat legnagyobb erénye, hogy van. **Rendkívüli hiányt pótol, és valós támaszt nyújtott**, mert gyors és közvetlen információforrást, konzultációs lehetőséget, közös értelmezési felületet, rendszerességet és folyamatos rendelkezésre állást (egyéni esetekben

is) biztosított a területen dolgozó szakembereknek, szervezeteknek.

Az egységes szemlélet, elvek, eljárások kialakításával **standardizált**. Hatékony megyei **együtműködések jöttek létre**, melyekre jellemző a bizalomra épülő szakmai és emberi kapcsolatok, a jó gyakorlatok terjedése, a problémák azonnali kezelése és az egymás megerősítése. **Közvetítő szerepet biztosított** az ágazatirányítás és a terület között, melynek következtében a döntések valós igényekre támaszkodhattak. A struktúra hálózati jellege biztosította, hogy minden központ elérhetővé vált.

A terület szakemberei nélkülözhetetlennek ítélték a hálózat munkáját. Úgy nyilatkoztak, hogy volt egy rendszer, volt egy személy, volt egy **biztos szakmai pont**, akitől segítséget vártak, kértek kaptak, akire bármikor számíthattak, aki gyorsan reagált, akitől mindig napi aktuális információkat kaptak, aki képviselte a területet, aki még egyéb ügyekben is segített (munkáltatói, költségvetési stb.).

Másrészt **szakmai „pezsgést” hozott és a szakmai megerősödését eredményezte**, mert a szolgáltatók megismerhették egymást „közelről” (vándor workshopok), egyenrangú párbeszéd és team munka folyt, mert a szakmai dilemmákon együtt gondolkodtak, közösen oldották fel, miközben sokat tanulhattak egymástól is, jó gyakorlatokat ismerhettek meg és cserélhettek ki.

„Elsőként Lakhatás” standard projektek monitoring tevékenysége

A projekt feladata volt az EFOP-1.1.4-16 és VEKOP-7.1.5-16 Elsőként Lakhatás standard projektek módszertani segítése, így a szolgáltatók, szakemberek szakmai támogatása regionális műhelyek, esetmegbeszélések, tanácskozások szervezésével. A projekt munkatársai a megvalósítás során monitoring tevékenységet is folytattak, melynek eredménye monitoring jelentésben került összegzésre.

A cél a minél gyakoribb, de még a napi projektmegvalósítást nem terhelő helyszíni látogatások megvalósulása mentén végzett módszertani segítségnyújtás volt.

A helyszíni látogatások során a projekt munkatársak tapasztalataikkal, tanácsaikkal segítették a Standard projektek eredményes megvalósulását. A szakértők, amennyiben lehetőségük engedte nem csak a szakmai és projekt vezetővel cseréltek tapasztalatot, hanem a projekt többi munkatársával is. Esetmegbeszélésekhez, teamekhez csatlakozva lehetőség nyílt az egyes megvalósítási helyszínek alaposabb megismerésére. Ezek az első kézből kapott közvetlen információk hozzájárulhattak a szakmai alapokon nyugvó segítségnyújtáshoz és támogatáshoz.

A teljes projektidőszak alatt (a Monitoring jelentés összeállításáig, 2019. februárjától 2021. május 31-ig) a projekt szakértői két szakmai műhelyt és egy

szakmai egyeztetést tartottak a megvalósítók számára, továbbá 14 megvalósítási helyszínen összesen 35 személyes látogatás valósult meg, ami azt is jelenti egyben, hogy minden Standard projektmegvalósítót a projektidőszak alatt legalább két, bizonyos esetben három alkalommal is felkeresték. Mindezek mellett 59 telefonos egyeztetésre és 4 videokonferenciás megbeszélésre is sor került a megvalósítókkal. A szakértők rendszeres, havi több alkalommal, személyes, vagy az online térben megvalósuló konzultációs napokat tartottak egymás között a tapasztalatok megvitatására.

Magyarországon az EFOP-1.1.4-16 - VEKOP-7.1.5-16 „Elsőként Lakhatás” standard pályázati kiírás keretében mind a 7 régióban, köztük 11 megyében és Budapesten is valósult meg Elsőként Lakhatás projekt. Ez azt jelenti, hogy az ország minden régiójában lehetőség nyílt hajléktalan személyek önálló lakhatásának megszervezésére és biztosítására – a hazai forrásból biztosítottakon túl - e program keretében. A szakmai indikátorokat (vendégéjszakák száma, bevont személyek száma, EFOP -1.1.4-16 esetén, 25 éven aluliak aránya) a megvalósítók minden esetben teljesítették, több esetben túlteljesítették azokat. Az egyéb, a pályázatokhoz rendelt szolgáltatásokat meg tudták tölteni szakmai tartalommal. A Covid-19 járvány ellenére a projekttel történő együttműködés minden esetben megvalósult.

Kutatások

A kutatások jellemzően a tervezetnél későbbi időpontban kezdődhettek meg projekt szakmai megvalósítása során. A kutatások elkészítését nehezítette a 2020-ban fellépő COVID-19 járvány illetve a vészhelyzet kihirdetése, amely szükségessé tette a feladatok megvalósításának újra gondolását (pl.: ahol lehetséges volt a személyes felvételt igénylő módszertanok, megbeszélések vagy konferenciák online megvalósítását vagy átütemezését).

Mindezek ellenére a kutatások szakmai teljesítése összességében sikeresen megtörtént, hiszen majd mindegyik esetében 2022. májusáig elkészült a zárótanulmány.

A módszertanok kidolgozásához az adott témakörhöz, alternatív munkacsoportok formájában a témában gyakorlott kutatókat és szakértőket kértünk fel konzultációra, alkalmanként szakértői workshopokat szerveztünk, különösen az összetettebb kutatási feladatok előkészítéséhez: így a lakhatási szegénységet, a hajléktalan ellátást és programokat, gyermekvédelemhez kapcsolódó felméréseket, valamint a szociális humánerőforrás-kutatás előkészítését előzte meg hosszabb felkészítés.

A kutatások, hatásvizsgálatok illetve monitoring jelentések elfogadásra javasolt zárótanulmányait megelőzte egy-egy, a kutatási eredményeit bemutató workshop, konferencia illetve több anyagból már

publikáció született (lásd például a Szociálpolitikai Tükör).

A projekt keretében elvégzett kutatások első csoportja a lakhatás, a lakhatási szegénység körére összpontosult. Ezek olyan „belső” erőforrásból megvalósuló kutatások voltak, amelyekbe a témához kapcsolódó szakértő szervezetek vezető kutatói is csatlakoztak (Városkutatás Kft részéről vagy a Máltai Szeretetszolgálat részéről). Az ide kapcsolódó, részben feltáró részben leíró kutatások jellemzően elsődleges adatfelvételeken alapultak (interjúk, résztvevő megfigyelések, kérdőíves felvételek), valamint korábbi témához kapcsolódó tanulmányok (irodalmak), gyakorlatok és programok (másodlagos adatelemzés) vizsgálatait ötvözték. Akadt közöttük hosszabb időtávú ún. longitudinális adatfelvétel, amelyben rögzíteni és vizsgálni lehetett a bemeneti és a kimeneti állapotokat, változásokat (ilyen volt például az Elsőként lakhatás programok hatásvizsgálata).

A belső kutatások többsége egy-egy szolgáltatás, vagy ellátási terület vizsgálatára fókuszált, de volt olyan is, amely egész ágazati szinten térképezte fel a szociális szektorban dolgozók helyzetéről vagy a járványhelyzet következtében elrendelt vészhelyzeti munkavégzés megéléséről készített pillanatfelvételt. Az adatfelvételek és az adatok elemzése részben saját adatfelvételekre részben pedig a közigazgatásban rögzített avagy OSAP adatok elemzésével valósult meg.

Talán a legnagyobb hatású ezek közül a humánerőforrás felvétel volt, amely rávilágított a szociális életpálya kialakításnak szükségességére, valamint az egyes ellátási területeket súlytó munkaerőhiány és fluktuáció jelenlétére.

A projekt szakmai megvalósítása alatt elkészült kutatásaink:

- Hátralekös családok túlélési stratégiái és az ellátórendszer nyújtotta lehetőségek
- A marginalizált helyzetű (szegregációval veszélyeztetett) városi településrészek vizsgálata, az e területen élő lakosság integrálásának lehetőségei)
- Az „Elsőként lakhatás” program hatásvizsgálatának módszertani kidolgozása, a mérések lefolytatása és az adatok elemzése
- Közösségi lakhatás és lakásmobilitás koncepciójának kidolgozása
- A veszélyeztetett lakhatással és a hajléktalansággal kapcsolatos társadalompolitikai ajánlás, középtávú szakmai koncepció kidolgozása
- Szociális intézmények / szolgáltatók humán erőforrás kapacitásának felmérése
- Aktívkorúak ellátására jogosultak szocidemográfiai jellemzői, munkaerőpiaci helyzete

- Fogyatékos személyek, pszichiátriai - és szenvedélybetegek (3) részére nem kiváltással létrejött támogatott lakhatás szolgáltatás
- A gyermekvédelmi szakellátásban elhelyezett gyermekek gondozási helyről történő engedély nélküli eltávozásának és az ahhoz kapcsolódó intézményi eljárások teljes körű országos vizsgálata
- A szünidei gyermekétkeztetés bevezetésének eredménye és az ellátás célzottságának vizsgálata
- Demens személyek ellátásának országos vizsgálata
- Hajléktalan ellátó rendszer vizsgálata („hajléktalan kutatás”)
- Adósságcsapdába kerültek vizsgálata („uzsora kutatás”)

Országos Gyermekvédelmi Módszertani Hálózat

A Hálózat tagjai rendszeresen (átlag évi 10 alkalommal) személyesen illetve virtuálisan tartották a kapcsolatot és látták el a szakmatámogató és szak- mafejlesztési feladataikat.

A módszertani hálózat egyrészt az adatgyűjtés, a gyakorlat feltérképezésében vállalt szerepet, másrészt a szakértői anyagok tartalma, azok gyakorlati megvalósíthatóságának szakmai véleményezésében, illetve gyakorlati modellezésében.

Hálózatiságából adódóan nemcsak koncepcionális szinten van jelentősége, hanem a mindennapi szakmai munka támogatásában is, a kiépített és még továbbfejlesztendő információs csatornák működésével (eseti tanácsadás, szakmai-módszertani támogatás, segítség, információk gyakorlat számára történő kicsatornázása).

Jelenetős a szerepe az információk szakmapolitika és szakpolitika így a döntéshozók részére történő becsatornázásában, így segítve a döntéselőkészítést.

A Hálózat tevékenységei

Nevelőszülői ellátás vonatkozásában

- Nevelőszülői támogatás és toborzás – célzott toborzási technikák

A módszertani anyag gyakorlati alkalmazásának modellezésében történő közreműködés.

A kapcsolódó zárótanulmány véleményezése, javaslatok (kiegészítések, módosítások) megfogalmazása.

- Nevelőszülők kiválasztására, vizsgálatára és felülvizsgálatára, kockázatalapú ellenőrzésére vonatkozó irányelv

A módszertani anyag gyakorlati alkalmazásának modellezésében történő közreműködés

A kapcsolódó zárótanulmány véleményezése, javaslatok (kiegészítések, módosítások) megfogalmazása

- A nevelőszülők osztott gyámságára vonatkozó állásfoglalás

Az állásfoglalás kidolgozásában történő közreműködés, vélemények becsatornázása

Gyermek-és lakóotthoni ellátás vonatkozásában

- "Életrevaló" program
Új pedagógiai módszer gyermekvédelmi alkalmazásának modellezése

Gyermekvédelmi szakszolgáltatás vonatkozásában

- A gyermekvédelmi szakszolgálatok "kapuőr" szerepe: a szakszolgáltatás szakmai lehetőségeinek meghatározása az indokolatlan családból történő kiemelések megelőzésében
- Gyermekvédelmi gyámi igazolvány: igényfelmérés, jogszabályi háttér feltérképezése, javaslat tartalmi elemeinek meghatározása

Mindhárom területet érintő tevékenységek

- A gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben, nevelőszülői hálózatokban és a javítóintézetekben ellátott gyermekek és fiatal felnőttek bántalmazási eseteinek kivizsgálására és kezelésére vonatkozó intézményi, fenntartói és ágazati módszertan
  - A Módszertan gyakorlati alkalmazása tapasztalatainak összegyűjtése, rendszerezése és erre alapozott javaslat megfogalmazása
  - A modellezés eredményeit tartalmazó tanulmány véleményezése, javaslatok (kiegészítések, módosítások) megfogalmazása
- A 2021-27-es programozási időszak gyermekvédelmi tematikájú konstrukciói tartalmi kialakításában történő közreműködés
- A nevelőszülői ellátást támogató gyógyászati segédeszköz és háztartási gép pályázat tartalma kialakításában történő közreműködés
- Jogszabály előkészítésben történő közreműködés (utógondozói ellátás, nevelőszülői és gyermek közötti korkülönbség, osztott gyámság, képzési rendelet stb.)
- A járványhelyzet alatt a gyermekek hasznos időkihasználását támogató kézikönyv készítésében történő közreműködés
- Gyermekotthoni kihívások kutatásban közreműködés
- „Így vagyunk itthon” pályázatban történő közreműködés
- Gyermekotthoni csoportnapló kialakításában történő közreműködés
- Engedély nélküli eltávozás protokoll kidolgozásában történő közreműködés
- Nevelőszülői Központi Oktatási Programban újratervezéséhez javaslatok
- Befogadási kötelezettséggel kapcsolatos kihívások beazonosítása és válaszok
- Ukrán menekültválság kezelésére vonatkozó javaslatok megfogalmazása gyermekvédelmi szakellátást illetően

Nevelőszülői toborzást célzó országos kampány megvalósítása

A 2018. őszén elkezdődött és 2019. májusában zárult nevelőszülő toborzó kampány lebonyolításában történő közreműködés is a projekt egyik részfeladata volt.

Bedogadlak rajzpályázat

A projektünk keretében megvalósításra került:

- gyerekvédelmi szakellátásban részesülő gyermekek részére rajz és videópályázat
- a **nevelőszülői toborzó kampány** záró rendezvényének megvalósításában való közreműködés

Forrás: <https://music.youtube.com/watch?v=8h3VT7gUDnM>

Forrás: szgyf.gov.hu

A <https://www.neveloszuloiprogram.hu/> honlap a fenti célok megfogalmazott tevékenység megvalósulását segítette elő.

BEFOGADLAK
nevelőszülői program

Főoldal Feladat A folyamat Fontos GYIK Kapcsolat

BEFOGADLAK

MAGYARORSZAG KORMANYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

A legtöbb gyerek számára természetes
TARTOZNI VALAKIHEZ!

NEVELŐSZÜLŐKET KERESÜNK!

Forrás: [neveloszuloiprogram.hu/](https://www.neveloszuloiprogram.hu/)

Magyar Államkincstár

Magyar Államkincstár

A Magyar Államkincstár, mint konzorciumi partner célja a projektben a szociális és gyermekvédelmi, gyermekjóléti ágazat szakrendszereinek - Országos Szociális Információs Rendszer (OSZIR) keretrendszer és szakmoduljainak - továbbfejlesztése, integrációjának biztosítása és új szakrendszerek bevezetése.

Az átláthatóság, tervezhetőség, a hatékony ellenőrzés megalapozása; a szolgáltatók, intézmények, hi-

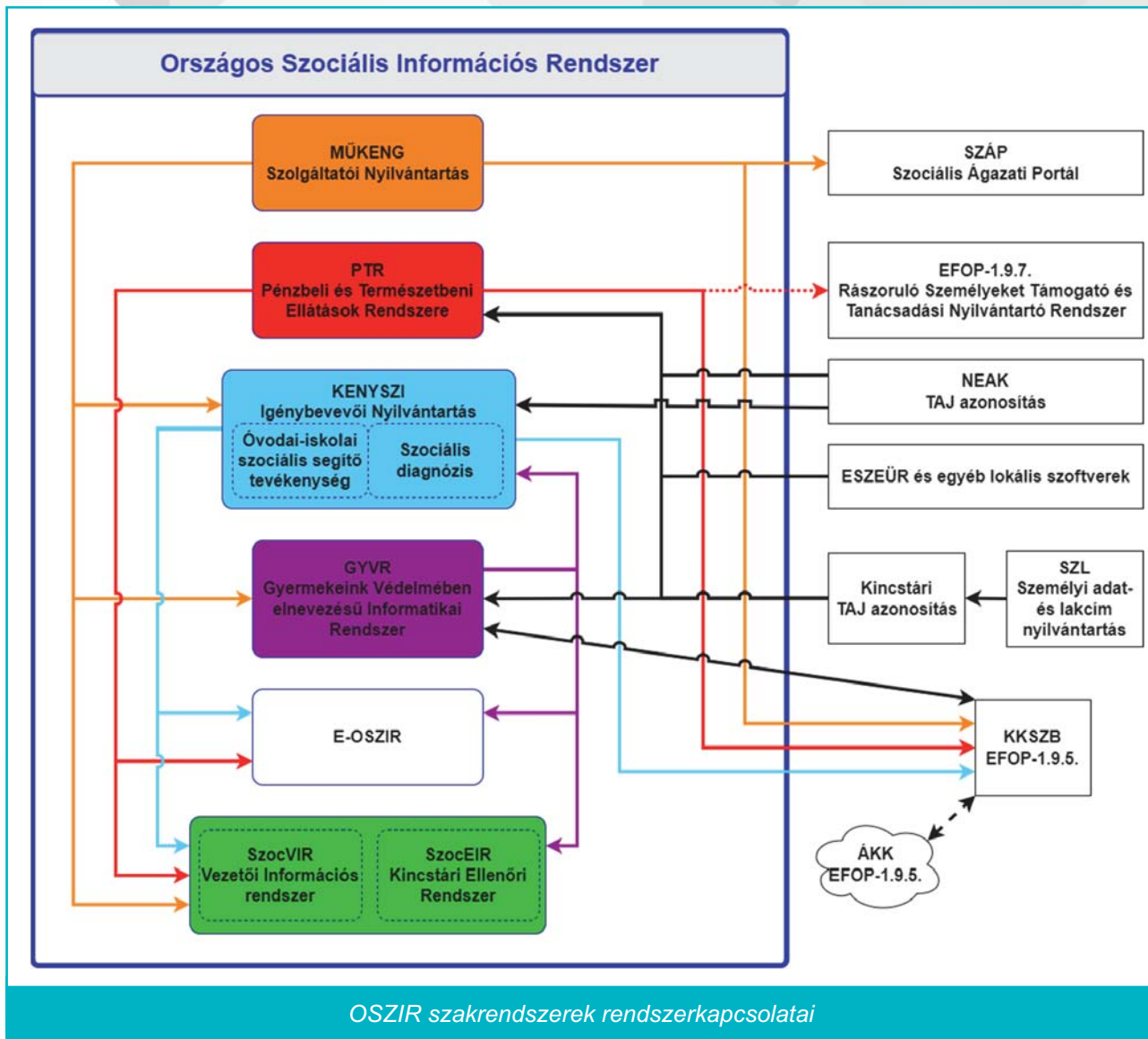
vatalok adminisztrációs terheinek csökkentése, valamint a költségvetési támogatás hatékonyabb, a szükségletekhez jobban igazodó felhasználása.

További cél a szociális ágazat korszerűsítése; megfeleltetése a legújabb szakmai, technológiai, kutatási/tudományos és igazgatási feltételeknek a hatékony közfeladat-ellátás és a közszolgáltatások jobb hozzáférhetősége érdekében.

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Eredmény leírása	A tulajdonság számszerűsíthető célértéke
Az elektronikus országos szociális információs rendszerben (E-OSZIR) összekapcsolt adatbázisok	Az elektronikus országos szociális információs rendszerben (E-OSZIR) összekapcsolt adatbázisok száma	3 db teljesült: 3 db
A szociális informatikai rendszereket használó új felhasználók	A rendszerekben felhasználóként befogadott ügyintézők/ügysegédek száma	7000 fő teljesült: 11 055 fő
A projekt keretében elektronizált ügyintézéssel ellátott hatósági/szolgáltatói feladatok	Elektronizált ügyintézéssel ellátott hatósági/szolgáltatói feladatok száma	30 db teljesült: 30 db
A nyilvántartási rendszerhez integrált adatszolgáltatások	A projektdidőszak végéig a nyilvántartási rendszerhez integrált OSAP adatszolgáltatások kérdésköreinek száma	3 db teljesült: 5 db

Az Országos Szociális Információs Rendszer szakrendszereinek bemutatása

1. A **KENYSZI** - Igénybevevői Nyilvántartás 2012. január 1-jén került bevezetésre, fél év türelmi idő után 2012. július 1-től működik kötelezően, finanszírozási jogkövetkezményekkel. A rendszer költségvetési támogatással nyújtott szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi terület szolgáltatásainak felhasználását teszi átláthatóvá, biztosítva egyúttal annak ellenőrzését.
2. A **PTR** - Pénzbeli és Természetbeni Ellátások Rendszere, mint központi, egyes adatait tekintve közhiteles hatósági nyilvántartás 2013. decembere óta tartalmazza az összes települési önkormányzat és járási hivatal által megállapított segélyeket és támogatásokat.
3. A **MŰKENG** - Szolgáltatói Nyilvántartás közhiteles hatósági nyilvántartása a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok működési engedélyeinek, egyúttal kiszolgálja a kormányhivatalok működést engedélyező szerveinek szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzési, módosítási, törlési és ellenőrzési eljárásaihoz kapcsolódó hatósági feladatait.
4. Az **IDM** az OSZIR szakrendszerek jogosultságkezelő rendszere, mely az OSZIR rendszerek folyamatos bővülése és fejlesztései miatt egyre több újonnan csatlakoztatott szakrendszer belépési és jogosultságkezelési feladatát látja el.
5. A **GYVR**– Gyermekeink Védelmében elnevezésű Informatikai Rendszer, egy olyan gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban érintett szervezetek és szakemberek számára közös információs bázist biztosító, az Országos Szociális Információs Rendszer (a továbbiakban: OSZIR) keretrendszerbe integrált, országos szinten egységes, a gyermekvédelemi szakellátást, alapellátást, valamint az örökbefogadás előkészítését és utánkövetését támogató ügyviteli és szakmai feladattámogató informatikai rendszer, amely a gyermekvédelmi eljárások gyorsítása mellett lehetővé teszi az átláthatóság és az ügyviteli hatékonyság növelését, a korszerű elektronikus ügyintézkést az ágazat szakemberei között.
6. A **VIR** - Vezetői Információs Rendszer funkciója az ágazatirányítási és ellenőrzési, valamint fenntartói tervezés támogatása. A VIR fejlesztése során adattárház és adatkockák kerültek létrehozásra, mely alkalmas elemzési felületek kialakítására és szakrendszeri riportok készítésére, valamint azok vissza származtatására. A megalkotott verzió a PTR, a KENYSZI, a GYVR és a MŰKENG szakrendszerek adatbázisaira épül.

Gyermekeink Védelmében elnevezésű Informatikai Rendszer (GYVR) bemutatása

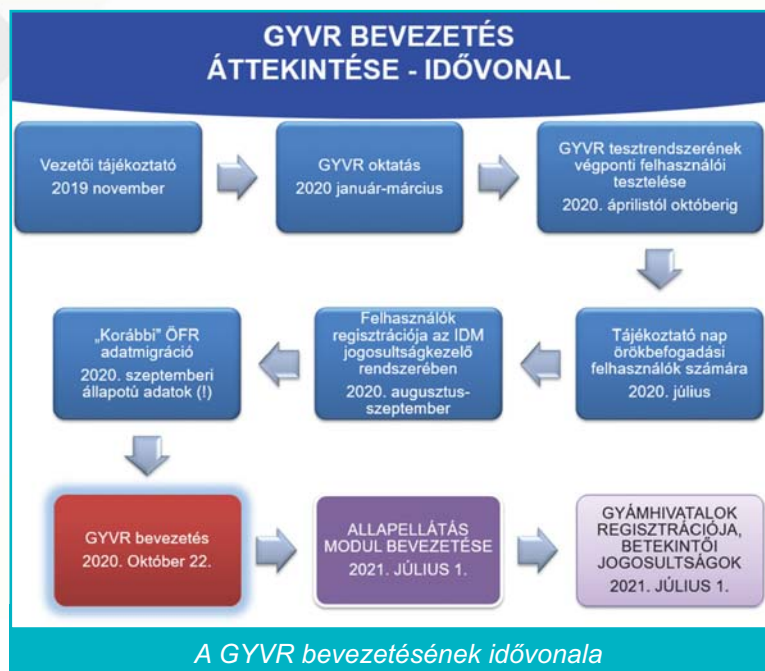
A szakrendszer fejlesztésének ütemei, elért eredmények

Az **EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 projekt keretében** három fejlesztési csomag készült el. A három fejlesztési szakasz végére a Gyermekeink Védelmében Elnevezésű Rendszer több alrendszerre bontva lefedi a gyermekvédelem teljes területét. A korábbi programidőszakban különálló Örökbefogadási Rendszer (ÖFR) beintegrálódott ebbe a hatalmas rendszerbe, ahol az alábbi területeket különböztetjük meg:

- GYVR általános
- Gyámhatósági alrendszer
- GYVR alapellátási alrendszer
- GYVR szakellátási alrendszer
- Örökbefogadási alrendszer

Felkészítések, szakmai tájékoztató napok

A GYVR bevezetésével kapcsolatosan 2019. végétől folyamatosan tartottunk szakmai tájékoztató napokat szerepkörönkénti és funkciónkénti tematikákban, összesen 87 alkalommal, 3363 fő részvételével.

GYVR FELÉPÍTÉSE

Törzsadat alrendszer

Gyermek adatok
Örökbe fogadni
szándékozók

Bizottsági alrendszer

MGYSZB modul
OGYSZB modul

Tervező és értékelő alrendszer

TESZ modul
GH modul

GYH modul

Örökbefogadási alrendszer

Örökbefogadás
előkészítése
Örökbefogadás
utánkövetése
Örökbe fogadni
szándékozó személyek alkalmassági
vizsgálata

Alapellátási alrendszer

Jelzések kezelése
GYSZ modul
ÁTG modul

GYERMEKVÉDELMI SZAKELLÁTÁS

- TESZ-1, TESZ-3
- GH-1, GH-3

GYERMEKVÉDELMI SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG

- MGYSZB
- OGYSZB

ÖRÖKBEOFAGADÁS

- Alkalmassági vizsgálatok
- Nemzetközi örökbefogadás
- Megyei, országos
örökbefogadás előkészítése,
kijánlás, utánkövetés

TÖRZSLAP

GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁS

- Jelzőrendszer
- GYSZ lapok
- ÁTG lapok

GYÁMHIVATAL, hatósági döntések

A GYVR rendszerben található alrendszerek és azok moduljai

Igénybevevői Nyilvántartás (KENYSZI)

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 2016. január elsejével változásokat vezetett be a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások működésében.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok rendszerének átszervezése új alapokra helyezte a családok és gyermekek ellátásának e területi szinten működő formáját. Az azóta eltelt években további változások történtek a család- és gyermekjóléti szolgálatok, valamint központok szakmai tevékenységében. A család- és gyermekjóléti szolgálatok már megvalósult integrált működéséből eredően szükségessé vált a szolgáltatói tevékenységadminisztrációs funkciók felülvizsgálata, módosítása. Ennek okán a család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok kibővült tevékenységét támogató alrendszer került kifejlesztésre CSGYJK néven. Mivel ez az alrendszer tartalmilag szervesen kapcsolódik a KENYSZI szakrendszerhez, a KENYSZI rendszerbe integráltan került kialakításra.

Bár a CSGYJK tartalmilag a KENYSZI-hez kapcsolódik, funkcióját és folyamatát tekintve eltér a napi / havi igénybevétel jelentéstől, így a KENYSZI felületén, de külön menüpontban került kialakításra.

A család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok (CSGYJK) esetében az egyik legfontosabb szakmai változást az ún. „szociális diagnózis” készítésének bevezetése jelentette, amellyel egy egységes, a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételét megelőző bemeneti szűrő került széles körben alkalmazásra. A szociális diagnózist a járásszékhely telephelyeken működő család- és gyermekjóléti központok esetmenedzsere készíti el. A diagnózis megalapozza az egyén szociális támogatását és a majdani szolgáltatónál a szolgáltatási terv elkészítését, valamint megvalósítását.

A fejlesztés során új felhasználói szerepkör (Esetmenedzser) került kialakításra. Emellett a KENYSZI rendszeren belül létrehoztunk egy új menüpontot Szociális diagnózis néven. Ezen belül lehetőség van új szociális diagnózis felvételére, a diagnózisok áttekintésére, valamint a szociális diagnózisok eredményeinek lekérdezésére.

További új CSGYJK szakmai feladat, hogy a család- és gyermekjóléti központ tevékenysége 2018. szeptember 1-től bővült az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységgel, papír alapon.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység egyéni és csoportos/közösségi tevékenység is a KENYSZI-ben valósul meg, 2020. január 1-től az adatszolgáltatást az KENYSZI felületén kell teljesíteni. A fejlesztés során a KENYSZI szerepkörök két új, „Óvodai és iskolai szociális segítő”, valamint „Adatszolgáltató koordinátor” felhasználói szerepkörrel bővültek.

Az Igénybevételek kezelése fülön egy új menüpont, az Egyéni tevékenység napló került kialakításra; a szociális segítő a TAJ egyedi azonosító alapján itt rögzíti fel az egy adott gyermekkel, több alkalommal megtartott személyes foglalkozás során a konkrét tevékenységeket. A szociális segítő itt jelenti TAJ nélkül az egyszerű segítő tevékenységeket, illetve a csoportos, vagy közösségi tevékenységeket. A Jelentések fülön belül új menüpontot hoztunk létre. A szociális diagnózishoz hasonlóan itt is lehetőség van tevékenységek jelentésének lekérdezésére.

A KENYSZI mint országosan egységes, operatív, a napi tevékenységet nyilvántartó rendszer célja a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások állami finanszírozása ellenőrzésének megalapozása. Ennek megfelelően a KENYSZI szakrendszerben az egymással párhuzamosan igénybe nem vehető szolgáltatások esetében az ütközések kezelésének általános szabálya szerint az ütközést három napig jelzi, majd ezt követően a később jelentő jelentését törli a rendszer. Az új jogszabályoknak megfelelően egyes meghatározott esetekben az általános szabálytól eltérően nem a korábban jelentő, hanem az az igénybevétel marad meg a rendszerben, ame-

lyik a költségvetési törvény szerint minden esetben megelőzi („erősebb”) a másik ütköző szolgáltatás igénybevételéhez képest. Szintén jogszabályváltozás alapján a házi segítségnyújtás igénylés, valamint a fejlesztő foglalkoztatás felülete is aktualizálva lett. A rendszerben az országos statisztikai jelentések köre bővült.

A KENYSZI felületén a Riportok fülön több új menüpont került kialakításra. Emellett számos fontos lekérdezés könnyebbé, gyorsabbá vált.

Felkészítések, szakmai tájékoztató napok

Az óvodai és iskolai szociális segítők részére 2019. októbere és 2020. márciusa között tartottunk több mint 300 résztvevő részére jelenléti, számítógépes felkészítést.

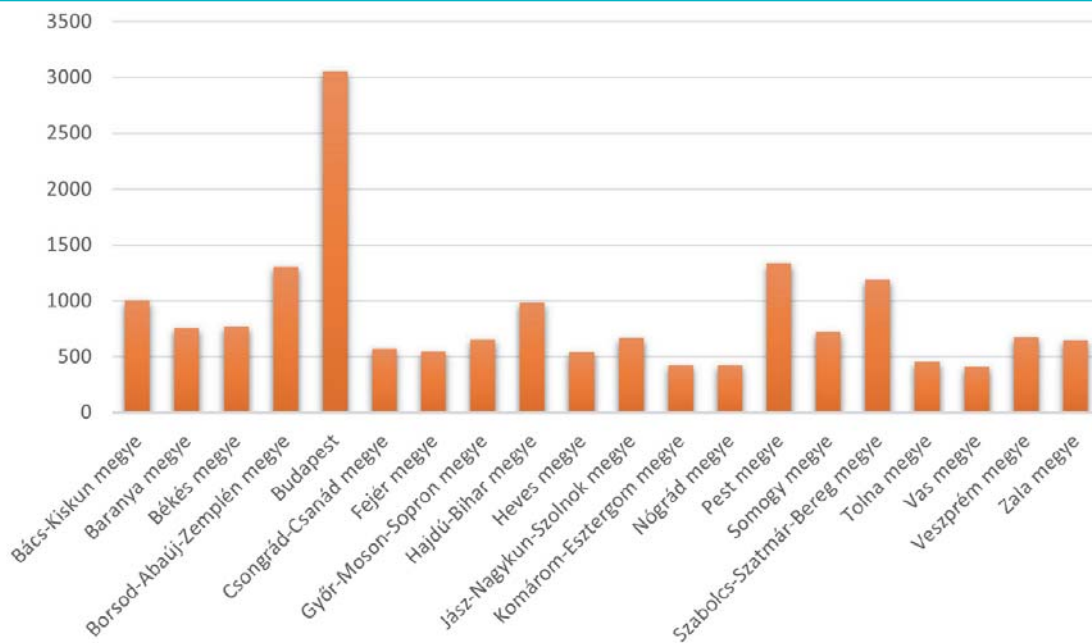
KENYSZI szakmai felkészítő nap

Szolgáltatói Nyilvántartás (MŰKENG)

A projektben megvalósult feladatok rövid áttekintése:

- **Nevelőszülői és nevelőszülői tanácsadó nyilvántartás kialakítása, riport funkciók bővítése**
369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 50/l. § alapján a szolgáltatói nyilvántartáson belül került kialakításra a nevelőszülői és nevelőszülői tanácsadó

nyilvántartás. A jogszabálynak való megfeleléshez továbbfejlesztésre került a bejegyző- és módosító e-kérelem űrlap, valamint a hatóság részére, új űrlap a nevelőszülők rögzítésére, valamint a törzsadatok megtekintésére szolgáló új menüpont. A hatóság munkáját segítik a Nevelőszülők- és Nevelőszülői életút riportok letölthetősége a felületről.

Bejegyzett MŰKENG szolgáltatások megyénként

- **Új szolgáltatás esetén kezdő dátum visszairása**

A hatóság részére kialakított szolgáltatás űrlapon megjelenik egy jelölő négyzet, ahol meg lehet adni, hogy a szolgáltatás nyújtás kezdete megegyezik a döntés hatályával. Ha ez pipálásra kerül, akkor a szolgáltatás kezdete mezőbe nem lehet dátumot megadni, azt a rendszer tölti ki a döntés hatályának dátumával.

- **A fenntartónak döntés véglegessé válásáról szóló elektronikus értesítése**

Döntés véglegessé válásakor automatikus üzenetet küld a rendszer a fenntartó Szolgáltatói Nyilvántartásban rögzített elektronikus címére, az Igénybevevői Nyilvántartásban elvégzendő feladatairól. Döntés véglegessé válásakor a következő esetekben kerül kiküldésre az e-mail:

- Új szolgáltatás bejegyzésekor,
- Fenntartóváltáskor.

- **Hiánypótlás bevezetése**

Az új fejlesztéssel lehetőség nyílt a hiánypótlás indítására, az érintett e-képviselő pedig feladatként eleget tud tenni a hiánypótlási kötelezettségének akár egy módosított űrlap, akár csatolmány elküldésével.

- **Fenntartó váltásnál együttes kérelem benyújtása**

Fenntartóváltás esetén, az e-kérelem benyújtását a két szolgáltató egymás után, közösen tudja megtenni, a MŰKENG rendszeren keresztül. A

fenntartó váltásról szóló alapkérelem együttes benyújtása után a kérelem módosítását és a kérelem visszavonását a fenntartók önállóan (külön-külön) végzik. A nyilvántartásba vételkor mindkét szolgáltatót értesíti a rendszer a bejegyzés sikerességéről.

- **E-kérelem lista továbbfejlesztése sorrendez**

A hatósági és fenntartói munkavégzés megkönnyítésére, a felületi lekérdező űrlapoknál új sorrendezhetőségi funkció került kialakításra, az elektronikus kérelmek listázó és összefűzött listázó menüpontjaiban.

- **E-kérelem űrlap továbbfejlesztése**

- **pdf generálás kötelező mezők kialakítása**

A fenntartók e-kérelem benyújtására szolgáló bejegyző, módosító és törlő űrlapok áttekinthetőségét és az adatok pontos kitöltését szolgáló fejlesztés. A felület blokkosítva került újraparaméterezésre; ennek következtében nem az összes lehetséges mező, hanem a kiválasztott szolgáltatásoknak megfelelő űrlapmezők kerülnek struktúráltan megjelenítésre a felületen.

Pénzbeli és Természetbeni Ellátások Rendszere (PTR)

Adattisztítást támogató rendszerfunkciók fejlesztése

A fejlesztés 11 alfeladatot tartalmazott. Az adattisztítást támogató, ügyintézők által használt új funkciók illetve háttérben futó automatikus folyamatok kerültek fejlesztésre.

Szabályozás-követő módosítások, tovább-fejlesztések

A fejlesztés 6 feladatot tartalmazott. Csoportos rögzítési funkciók, kibővített kereső felületek és lekérdezési lehetőségek könnyítik a napi munkát, illetve kialakításra került a jogszabályváltozásból eredő összegváltozás automatizálása is.

PTR-SZL interfész kapcsolat kialakítása

Lehetőség van a lakcímadatok ellenőrzésére a Kincstári TAJ rendszeren keresztül.

MEP – PTR és Egészségbiztosítási pénztár

A Megyei egészségpénztár felé jelentésköteles ellátások listázására szolgál.

Pénzügyi funkciók kialakítása

Az önkormányzati hatáskörben tartozó ellátások Uta-lási listáinak összeállítására alkalmas funkció.

Ügymenettámogatási rendszer kialakítása és ehhez kapcsolódó RGYK űrlap fejlesztés

Önkormányzati hatáskörbe tartozó ellátások esetén a rögzített döntések határozat formájában kinyerhetők a rendszerből.

Vezetői Információs Rendszer (VIR)

Az projekten belül a VIR továbbfejlesztése kapcsán az alábbi feladatok kerültek elvégzésre:

- A VIR összekötése az IDM rendszerrel;
- Adatkapcsolat létrehozása a VIR adattárháza és a Kincstár központi adattárháza között;
- Egyes OSZIR szakrendszerek definiált adatköreinek betöltése a VIR adattárházába.

Elektronikus OSZIR (E-OSZIR)

A projektben került kialakításra az E-OSZIR felülete és támogatta annak bevezetését.

A fejlesztések a következőket foglalták magukban:

- felhasználók regisztrációját és belépését szolgáló IDM-be való kialakítása (ügyfélkapus regisztrációhoz kötött)
- fő menüsor és almenüpontjainak tartalmi fejlesztése
- keresés indításának lehetősége
- hivatali felhasználói és admin funkciók kialakítása

Felkészítések, szakmai tájékoztató napok

2021. október 14-én tartottunk felkészítést 90 fő részvételével. A felkészítéseken a projekt szakmai vezetője beszélt az alkalmazás fejlesztésének céljáról, az adat betöltésekről, és a felhasználói köréről, illetve az azt megalapozó gyámhivatali hatáskörök jogszabályi háttéréről is. A E-OSZIR alkalmazást a szakmai fellettes szerv (EMMI) egyik szakembere mutatta be. Bemutatójában kitért a rendszerhez történő regisztrációra, valamint teszteseteken keresztül az alkalmazás működését is elsajátíthatták a résztvevők.

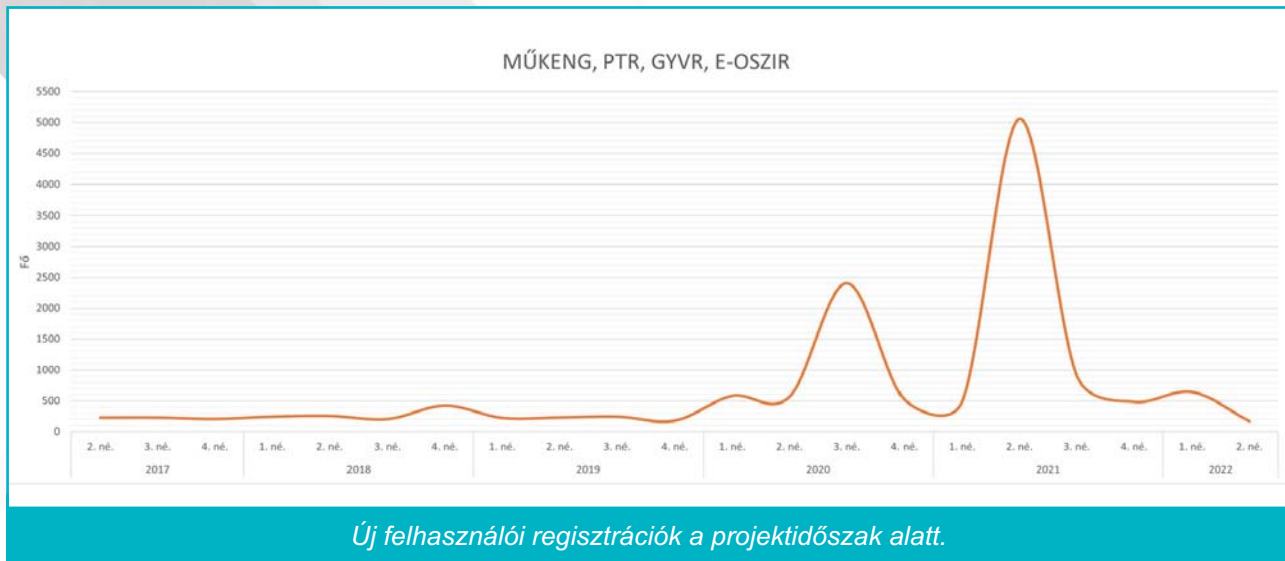

E-OSZIR felkészítő nap 2021. október 14.

Az OSZIR szakrendszerek jogosultságkezelő rendszere (IDM)

A projektben, több lépcsőben az IDM rendszer alá került a GYVR, E-OSZIR, SzocVIR és SzocEIR rendszerek jogosultságkezelése, valamint az ezekhez tartozó felhasználók Központi Azonosítási Ügynök (KAÜ) keresztül történő beléptetése. Felhasználóbarát fejlesztésekkel átalakult a regisztrációs folyamat. Különböző űrlap-paraméterezéssel és szabályrend-

szer alkalmazásával segíti a felhasználót a rendszer a regisztráció során, így kiszűrve a helytelen regisztrációt és a későbbi hibás működést. Beépítésre került több, az adminisztrátorok részére készült funkció, mellyel javítani tudnak a felhasználókkal történő ügyintézés színvonalán, és gyorsaságán.

KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI
KUTATÓINTÉZET

Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézet

A Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet által indított longitudinális kutatás, amely közel 9000, 2018–2019-ben született gyermek felnövekedésének vizsgálatát célozta meg, magzati kortól kezdődően 3 éves korukig, több adatfelvételi hullámon keresztül.

A Kohorsz '18 esetében klasszikus társadalomkutatásról van szó, ám a vizsgálatnak köszönhetően létrejövő tudásbázis tudományos célú felhasználása mellett arra is szolgál, hogy eredményei az ellátórendszerben, a gyermekvédelemben és -fejlesztésben érintett szakemberek, szolgáltatók, kormányzati szereplők és civil szervezetek munkájához olyan információt biztosítsanak, amelyek segíthetik hatékony működésüket, döntéshozásukat. Mindemellett a vizsgálatból születő eredmények a közvélemény számára figyelemfelhívó, tájékoztató célt is szolgálnak majd.

A kutatás egyedisége, hogy míg a kohorszvizsgálatok döntő többsége a gyermek születése után indul, addig a Kohorsz '18 induló mintája a magzati korra,

a várandós anyák megkeresésére támaszkodik. Az alkalmazott adatgyűjtési módszerek sokszínűek, a primer adatfelvételi technikák mellett a védőnői és állami adminisztratív rendszerek adatállományának bevonására is sor került. A válaszadók köre az anya/elsődleges gondozó mellett az apára is kiterjedt.

A projekt keretei között a gyermekek követése 3 éves korig valósult meg. Az NKI törekvése az, hogy a vizsgálat a felnövekedés teljes időszakában tudja követni a gyermekeket.

Alapsokaság és minta

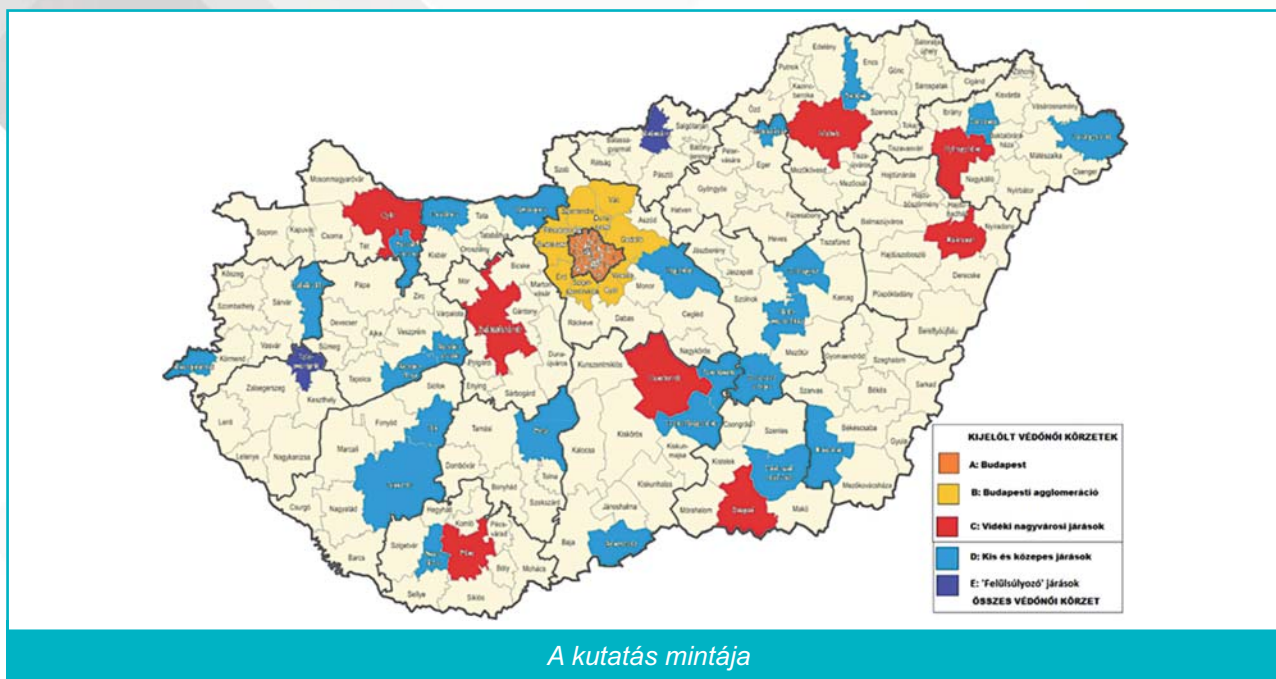
Kutatásunk születési kohorszvizsgálat, mert a résztvevő gyermekek azonos időszakban, 2018/19-ben születnek, vagyis közös kohorszot (nemzedéket) alkotnak. Az adatgyűjtés magzati korban, a várandósokkal kezdődött 2018 elejétől, kb. 10 ezer fős induló mintán, melyet ismételt adatfelvétel követ a projekt keretein belül a gyermek fél-, másfél- és hároméves korában.

A vizsgálat elvi alapsokaságát a 2018. április 1. és 2019. március 31. közötti egy éves időszakban Magyarországon született újszülöttek (és családjaik) jelentették. Figyelembe véve az adatfelvétel módját és az alapsokaság definíciós sajátosságait, technikai értelemben a vizsgálat alapsokaságába azon élő, legalább 7 hónapos magzatok tartoztak, akiknek az édesanyja a magyarországi várandósgondozási rendszerben részt vett, és ahol (a várandósgondozási kiskönyv megfelelő rovata alapján) a szülés várható időpontja a 2018. április 1. és 2019. március 31. közötti időszakra esett.

A kutatás mintavételi alapegységének a védőnői körzeteket tekintettük. A mintavétel során az ország já-

rásait négy területi rétegre osztottuk, és az egyes rétegekben részben eltérő eljárással – de egységes elvek⁵ mentén kialakított sorrenden alkalmazott véletlen kezdőpontú szisztematikus mintavétellel – választottuk ki a mintába került 628 db védőnői körzetet, több szempontból leképezve a teljes hazai várandós populációt.

A Kohorsz '18 kutatás nagymértékben támaszkodik a magyarországi védőnői rendszerre. Egyfelől a kutatás első két – várandósok és féléves gyermeket nevelők körében lebonyolított – hullámában az adatfelvételt a védőnők végezték. Másfelől a minta kialakításának alapját a védőnői körzetek adták.

A kutatás mintája

⁵ Ezek az egységes elvek az alábbiak: a 2018-ban várható élveszületések becsült száma (a 2013–2015-ös évek átlagának megfelelően); a becsült választadási hajlandóság és mintakopás; az átlagos társadalmi helyzet, és a fejlettség szerinti sorrendje.

Ütemezés

A Kohorsz '18 kutatás longitudinális módszertanából adódóan a kiinduló – várandós – minta lekérdezését a szülést követően fél-, másfél és három évvel követte a mintatagok ismételt személyes megkeresése. Mindemellett a szülésre vonatkozóan adminisztratív adatátvételre is sor került a Születésértesítő Rendszerből. A személyes lekérdezési szakaszok között illetve azok mellett telefonos adatfelvételi hullámok is lezajlottak. Az első ilyen, a kutatásba került gyermekeket nevelő apák körében zajlott telefonos vizsgálat

volt, a gyermekek 18 hónapos korában, ráépülve az anyai interjúkra. A másik telefonos adatfelvételi hullám során az anyákkal készült interjú, elsősorban a munkavállalási helyzetük és terveik témájában, a gyermekek 27-30 hónapos korában. Ez kiegészült egy Covid-19 kérdőívmodullal is a párhuzamosan zajló megkerülhetetlen történések következtében. Az adatfelvétel ellenőrzésére irányuló, a projekt lezárásához igazított telefonos megkeresés célja a kiinduló minta lehető legteljesebb helyreállítása volt, a nem válaszoló, nem elért címek megkeresésével és státuszuk tisztázásával.

18 hós adatfelvételi hullám

Indulás: 2019. június

Zárás: 2020. november

Terepmunka felfüggesztése (Covid-19 járványidőszak alatt):

2020. március-május

Adatfelvétel időzítése: A gyermek 18 hónapos kora (-1/+3 hét)

Adatfelvétel módja: személyes interjú, önkitöltős kérdőív, kérdezői kérdőív

Adatfelvevő: Közvéleménykutató cég kérdezőbiztosai (Inspira Research Kft.)

Válaszadó: vér szerinti anya

(hiányában a gyermek elsődleges gondozója)

Válaszadók száma: kb. 5000

Státusz: lezárt, tisztított adatbázis

Összegző infografika a 18 hós kutatási hullám előzetes adatairól

Apakutatósi adatfelvételi hullám

Indulás: 2019. július

Zárás: 2020. december

Terepmunka felfüggesztése

(Covid-19 járványidőszak alatt): 2020. március-május

Adatfelvétel időzítése: A gyermek 18 hónapos korában (-1/+3 hét) zajlott anyai interjút követő 2 hétben

Adatfelvétel módja: telefonos interjú

Adatfelvevő: Közvéleménykutató cég kérdezőbiztosai (Inspira Research Kft.)

Válaszadó: a gyermek anyjával együttélő vér szerinti apja (avagy az anyjával együttélő társadalmi apa)

Válaszadók száma: kb. 2000

Státusz: lezárt, tisztított adatbázis

Anyai munkavállalás adatfelvételi hullám (Covid-19 kiegészítő modullal)

Indulás: 2020. szeptember

Zárás: 2021. december

Adatfelvétel időzítése: A gyermek 27-30 hónapos kora között

Adatfelvétel módja: telefonos interjú

Adatfelvevő: Közvéleménykutató cég kérdezőbiztosai (Inspira Research Kft.)

Válaszadó: a gyermek vér szerinti anyja

Válaszadók száma: kb. 5700

Státusz: lezárt, tisztított adatbázis

Hároméves adatfelvételi hullám

Indulás: 2021. március

Zárás: 2022. június

Terepmunka felfüggesztése (Covid-19 járványidőszak alatt): 2021. március-május

Adatfelvétel időzítése: A gyermek 3 éves kora (-1/+3 hét)

Adatfelvétel módja: személyes interjú, önkitöltős kérdőív, kérdezői kérdőív

Adatfelvevő: Közvéleménykutató cég kérdezőbiztosai (Inspira Research Kft.)

Válaszadó: vér szerinti anya (hiányában a gyermek elsődleges gondozója)

Válaszadók száma: kb. 6000 (becsült)

Státusz: zajló adatfelvétel

Ellenőrző adatfelvételi hullám

Indulás: 2021. szeptember

Zárás: 2022. június (szeptember)

Adatfelvétel időzítése: A gyermek 3 éves korában megkísérelt sikertelen lekérdezést követő 3 hónap

Adatfelvétel módja: telefonos interjú

Adatfelvevő: Közvéleménykutató cég kérdezőbiztosai

Válaszadó: vér szerinti anya (hiányában a gyermek elsődleges gondozója)

Válaszadók száma: 2000 (becsült)

Státusz: zajló adatfelvétel

Eredmények

A Kohorsz '18 kutatás főbb kimeneteinek összegzése során hivatkozás-szinten mutatjuk be a megvalósítási időszakban megjelent kutatási kiadványok, az adatok elemzésén alapuló tudományos publikációk forrásadatait. Emellett ismertetjük a kutatás válaszadói aktivitás megtartását és a közvélemény tájékoztatását célzó tudománykommunikációs felületeit és néhány tartalmi elemét.

Kutatási kiadványok

A kutatás előkészítési fázisának és az egyes hullámoknak lezárultával a KSH NKI magyar és angol nyelvű kutatási reportok és jelentések publikálásával összegezte az eredményeket. Ennek keretében jelentek meg az alábbi kiadványok:

Magyar nyelven megjelent intézeti kiadványok:

- Féléves kutatási szakasz. Technikai riport. Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat. Kutatási Jelentések 105. (2022)
- Várandósság Magyarországon. Jelentés a Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat 1. hullámáról. Kutatási Jelentések 104. (2021)
- Várandós kutatási szakasz. Technikai riport. Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, Kutatási Jelentések 102. (2020)
- Kutatási koncepció - Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat (Kutatási jelentések 100.) (2018)
- Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat módszertani leírás - A várandós kutatási szakasz előkészítése (Kutatási jelentések 99.) (2018)

Tudománykommunikációs kimenetek

A Kohorsz '18 kutatás a válaszadók és a közvélemény tájékoztatás érdekében folyamatos tudománykommunikációs tevékenységet vállal. A kutatás saját honlapot üzemeltet, www.kohorsz18.hu címen, melynek angol verziója párhuzamosan frissül (www.kohorsz18.hu/en). Emellett az érdeklődők a kutatás Facebook oldalán is tájékozódhatnak a legfrissebb eredményekről, aktualításokról (Facebook/Kohorsz '18).

Angol nyelven megjelent intézeti kiadványok:

- Pregnancy in Hungary. Report on the First Wave of the Cohort '18 - Growing Up In Hungary. (Working Papers No. 39.) (2021)
- Growing up in Hungary - Cohort '18 Hungarian Birth Cohort Study. Technical report 2. Prenatal wave (Working Papers No. 38) (2021)
- Conceptual framework. Growing Up in Hungary - Cohort '18 Hungarian birth cohort study (Working Papers No. 32.) (2019)
- Technical report. Growing Up in Hungary - Cohort '18 Hungarian birth cohort study. Prenatal research, preparational phase (Working Papers No. 30.) (2019)

OKTATÁSI HIVATAL

Oktatási Hivatal

Az Oktatási Hivatal konzorciumi partnerként részt vállal az óvodai és iskolai szociális támogató szolgáltatások fejlesztésében, és az alábbi célok elérését tervezte:

A szociális munka módszereinek óvodai, iskolai környezetben történő adaptálását célzó „EFOP-3.2.9-16 Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése” című standard pályázat végrehajtását segítő, összehangolt folyamatok támogatása, nyomon követése.

A szociális segítség eszköztárának fejlesztése során, a köznevelési intézmények működésének sajátos szabályait is figyelembe vevő együttműködési eljárások, eszközök kialakításának támogatása, ezek egyésségítése.

Az Oktatási Hivatal által megvalósítandó programelem nyomon követte a család- és gyermekjóléti központok pályázatainak megvalósulását a köznevelési intézményekben. Támogatta a különböző ágazati

szabályok szerint működő intézmények munkatársait az együttműködések kialakításában. A szociális szolgáltatók és a köznevelési intézmények együttműködésének közös eljárásrendjét helyben alakítják ki az együttműködő felek. A központi programelem feladata volt az eljárások, jó gyakorlatok feltérképezése, összegyűjtése, elemzése, majd egységes módszertani útmutatók fejlesztése, jogszabályi ajánlás elkészítése.

A kiemelt projektben az Oktatási Hivatal részéről kialakított szakértői stáb információkat gyűjtött a nevelési-oktatási intézményekben dolgozó szakemberek, valamint a szociális segítőik együttműködésének módszereiről, a szereplőkről, azok feladatairól, az együttműködés során kialakított eljárásokról, az intézménytípusok specifikus gyakorlatairól. A projekt munkatársai elkészítették az óvodai és iskolai szociális segítség tartalmi elemeit, működésének feltételeit érintő javaslataikat.⁶ Ezek a javaslatok alapozták meg a módszertani útmutató elkészítését.

⁶ „Javaslatok az óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez”; EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 kódszámú kiemelt projekt, Oktatási Hivatal, kézirat, Budapest, 2018.

A család- és gyermekjóléti központok óvodai- és iskolai segítő tevékenysége tervezésének elemzése

A szakmai tervezés (szükségletfelmérések, szolgáltatási tervek) elemzése

Az elemzés elkészítésének elsődleges célja volt, hogy részletes szakmai információkat szerezzünk az óvodai és iskolai szociális munka tervezésének folyamatáról, valamint várható megvalósulásáról az EFOP-3.2.9-16 pályázatban nyertes család- és gyermekjóléti központok, illetve a velük együttműködési megállapodást kötött nevelési-oktatási intézmények közös munkája alapján. Célunk volt továbbá az óvodai és iskolai szociális munka tervezési folyamatainak elemzése, valamint az észlelő- és jelzőrendszer hatékony működtetését, az egységes szemléleten alapuló szociális és pedagógiai segítségnyújtást, valamint a nevelési-oktatási intézmény munkatársainak támogatását szolgáló újszerű szakmai elképzelések feltérképezése és támogatása.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetését célzó modellprogramban részt vevő pályázók közül 29 szociális szolgáltató szakmai és szolgáltatási terveit elemeztük. A vizsgálat elvégzéséhez a dokumentumelemzés, tartalomelemzés módszerét használtuk, melynek során a beérkezett szolgáltatási terveket dolgoztuk fel előre meghatározott szempontrendszer szerint.

A család- és gyermekjóléti központok szakmai terveit két nagy tartalmi egység alkotja: a szükségletfelmérés és a szolgáltatási terv. Az elemzési szempontsor elsősorban ezt a tartalmi logikát, valamint az EFOP-1.9.4.-16 projekt által készített ún. „Monitoring 1. kérdőív” fő szempontjait (személyi feltételek, tárgyi feltételek, szakmai feltételek) követte. A szempontsor kidolgozásához további kiindulópontot jelentett az EFOP-3.2.9-16 pályázati felhívás, valamint a benyújtott tervezetek (véletlenszerűen kiválasztott) 25%-ának előzetes áttekintése, elemzése.

A szükségletfelmérések elemzésének tapasztalatai

A szakmai tervek vizsgálata során az adatgyűjtésünk célja annak megállapítása volt, hogy melyek azok makro- és mikrokörnyezeti problémák, amelyek az óvodai/iskolai szociális segítő munkaköri környezetét alapvetően meghatározzák és a gyermekek/tanulók többségének mindennapi életére vonatkozóan kiemelt hatást gyakorolnak. A dokumentumok elemzését úgy terveztük meg, hogy a problémaeltár elkészítése kiindulópontként szolgáljon a szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi tevékenységének vizsgálatához. Megállapítottuk, hogy – bár a pályázók többsége nem készített külön problémaeltárt - a pályázó intézmény tevékenységének és a pályá-

zatba bevont köznevelési intézmények környezetének bemutatásáról szóló pályázati fejezetekből kimutathatók a főbb problémakategóriák:

- a hátrányos helyzetű, periférikus térségekre jellemző gazdasági-társadalmi elmaradottság;
- munkanélküliség, alacsony foglalkoztatottság, alacsony jövedelem;
- nem megfelelő lakókörnyezet, szegregált településrészek;
- diszfunkcionális családi működés;
- szegregált oktatás.

A vizsgált szakmai tervekben kiemelt problémaként jelzik a gyermekek/tanulók beilleszkedési és teljesítményzavarát, interperszonális kapcsolati problémákat, az óvodai/iskolai konfliktusokat eredményező agresszív viselkedést.

A szolgáltatási tervek elemzése

A pályázó család- és gyermekjóléti központok szolgáltatási terveiben vizsgáltuk a különböző tervezett szolgáltatásokat (egyéni, csoportos és közösségi segítő tevékenységek bontásban), a tevékenységek megvalósításához illeszkedő tárgyi, személyi erőforrásokat, a külső-belső együttműködési kereteket, a feladatellátás szakmai támogatását.

A szolgáltatási tervekben megjelenő gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységekkel kapcsolatos tapasztalatok

A gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatban jól láthatóan zavarban voltak a központok. A szolgáltatás tervezése során ugyanis abban a kérdésben kellett

dönteniük, hogy átvállalják-e a gyermek és ifjúságvédelmi felelősök munkájának egy részét, avagy a saját eszközeikkel támogassák a nevelési-oktatási intézmények ez irányú tevékenységeit. A problémát az okozhatta, hogy nem látták világosan, milyen feladatai vannak a nevelési-oktatási intézményekben dolgozó gyermek- és ifjúságvédelmi felelősöknek. Az is szembeűnő volt, hogy a vizsgált központok jelentős hányada nem fogalmazott meg érdemi javaslatot a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatokat önállóan támogató tevékenységekre. Úgy értelmezték, hogy a szociális segítő egész tevékenysége támogatja a nevelési-oktatási intézmények gyermek-és ifjúságvédelmi feladatainak ellátását.

A szakmai tervek vizsgálata alapján megfogalmazott javaslatok

A szolgáltatási tervek szakmai elemzése során a két ágazat együttműködésének támogatása érdekében javaslatokat fogalmaztunk meg. Javaslatunk az elemzés során felmerülő, az együttműködésből fakadó problémákra reagáltak, és az alábbi területekre terjedtek ki:

- a szakmai segítő intézményi bemutatása, tanácsadás,
- szociális segítő által végzett ún. csoportmunka,
- szociális segítő által végzett közösségi tevékenységek,
- szakmai együttműködés rendszerének kialakítása,
- gyermek-és ifjúságvédelmi tevékenységek összehangolása,
- személyi feltételek, a szociális segítő végzettsége, foglalkoztatása,
- tárgyi feltételek.

A projektben végzett monitoring tevékenység

Monitoring a köznevelési intézményekben

A Hivatal a Projekt - több mint 2 éve alatt -rendszeres monitoring tevékenységeket végzett. Megfogalmazásra kerültek a programelem operatív céljai is.

A célok közül az első, és az Oktatási Hivatali konstrukció lebonyolítása szempontjából meghatározó jelentőségű „a standard pályázat nyertesei által végzett helyi fejlesztések szakmai monitoringjának biztosítása, az eredmények, problémák visszacsatolása a szakpolitikák felé.”

A cél megvalósítása az alábbi, egymásra épülő tevékenységcsoportok ellátásával történt.

1. A szakmai monitoring tevékenység céljainak meghatározása, a monitoring rendszer koncepciójának, értékelési szempontjainak fejlesztése.
2. Monitoring eljárások informatikai támogatásának kialakítása és működtetése.
3. Szakmai értékelés, összegzés, elemzés.

Monitoring tevékenységünk során meghatározó szempontunk volt, hogy a bevezetésre kerülő kérdőíves adatfelmérésen, a benyújtott szolgáltatási tervek, beszámolók elemzésének eredményein, vala-

mint a helyszíni látogatások tapasztalatain keresztül pontos és megbízható információkat kapjunk:

- a napi szintű feladatellátásáról,
- a szakmai együttműködéséről,
- az együttműködés során kialakított eljárásokról,
- a felmerülő problémákról, akadályokról.

A szakmai monitoring rendszerrel közvetlenül elérni kívánt célcsoportok a köznevelési intézmények vezetői, pedagógusai, pedagógiai munkát segítő szakemberei, a család- és gyermekjóléti központok vezetői, szakemberei, szociális munkások, családgondozók voltak.

A monitoring rendszerrel közvetetten elérni kívánt célcsoportok a gyermekek (óvoda), tanulók (iskola) és a szülők voltak. A nyomon követési tevékenységünk közvetlen célcsoportokhoz történő illeszkedését a következő táblázat mutatja be.

A projekt megvalósítása során az OH konstrukció első, a fejlesztés kezdeti szakaszában folyamatosan végzett tevékenysége a monitoring rendszer tervezése majd kiépítése és működtetése volt.

⁷ *Megvalósíthatósági tanulmány: A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása című konstrukció keretében megvalósuló „Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetésének módszertani támogatása”, Oktatási Hivatal, Bp. 2016.*

Célcsoport	Jellemző tevékenységek	Célcsoport tervezett nagysága (fő)	Monitoring vizsgálat fő szempontja
Család- és gyermekjóléti központok vezetői	Szakmai irányítás	50-60 fő	Munkaszervezés, szervezeti, szakmai feltételek biztosítása.
Család- és gyermekjóléti központok érintett munkatársai	Koordináció	50-80 fő	Munkaszervezés, a két intézmény szakemberei által végzett tevékenységek összehangolása.
Szociális munkás, családgondozó	Intézményi szociális munka	200-300 fő	A szociális támogató tevékenység formái, módszerei.
Együttműködő köznevelési intézmények vezetői	Együttműködés koordinációja, szakmai irányítás	100-200 fő	Munkaszervezés, tárgyi és humán feltételek biztosítása, az együttműködés szervezeti keretei, a szociális segítő illeszkedése a köznevelési intézmény napi feladatvégzésébe.
Köznevelési intézmények pedagógusai	Együttműködés a szociális szakemberrel	1000-2000 fő	Az együttműködés formái, módszerei, alkalmi, eljárásai és szereplői.
Köznevelési intézmények segítő szakemberei	Együttműködés a szociális szakemberrel	500 fő	A segítő szakmák együttműködése, tevékenységek lehatárolása.

A célcsoportok és a monitoring tevékenységek illeszkedése ⁸

A monitoring tevékenység során gyűjtött eredmények mint a további fő tevékenységeink inputjai

A monitoring tevékenység során gyűjtött eredmények és tapasztalatok nélkülözhetetlen alapként szolgáltak a további fő tevékenységeink szakmai előkészítésében és lebonyolításában.

A monitoring eredmények tehát elsőszámú inputjai voltak az alábbi tevékenységeinknek:

- helyszíni látogatások,
- mentorálás,
- javaslatcsomag elkészítése,
- módszertani útmutatók elkészítése.

⁸ EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 kódszámú kiemelt projekt (2017): A szakmai monitoring rendszer működésének koncepciója, eljárásrendje. Kézirat, Oktatási Hivatal, Budapest,

Tereptapasztalataink (interjúk és helyszíni látogatások)

Az Oktatási Hivatal az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetésének módszertani támogatását látta el az EFOP-3.2.9-16 Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése című pályázattal kapcsolatban. E tevékenységének keretében nyomon követte a család- és gyermekjóléti központok pályázatainak köznevelési intézményekben történő megvalósulását. A feladat megvalósításának módszere az interjúztatás és mentorálás volt. A helyszíni látogatások fontos részét képezték a projektnek, elsődlegesen abból a szempontból, hogy a szolgáltatás 2018. szeptemberi bevezetéséhez a köznevelési intézmények részéről is legyenek visszajelzések a döntéshozók számára.

Az interjúk lehetőséget teremtettek arra, hogy a résztvevők - a kezdeti tapasztalatok birtokában – a projekt nyújtotta lehetőségeket összevegyék intézményeik működésének sajátosságaival.

Az intézményben végzett helyszíni látogatások előkészítése, lebonyolítása

A helyszíni látogatások során meghatározó szempontunk volt, hogy a POK munkatársai által felvett interjúk, valamint a helyszíni látogatások tapasztalatainak keresztül pontos és megbízható információkat kapjunk:

- a program alkalmazása során azokról az elemekről, amelyek jó gyakorlatokká fejleszthetők, ajánlhatók az intézményhálózat többsége számára,

- a napi szintű feladat ellátásáról,
- a szakmai együttműködésről,
- az együttműködés során kialakított eljárásokról,
- a felmerülő problémákról, akadályokról,
- a problémákkal küzdő intézmények lehetőségeiről és erőforrásairól.

A helyszíni látogatás során a célok megvalósításához három módszert alkalmaztunk: a helyszíni bejárást, interjút és mentorálást.

A helyszíni látogatások lebonyolításához a projekt keretében koncepció és eljárásrend készült. Összeállítottuk a kijelölt intézmények listáját (minta), a látogatások ütemezését, protokollját és interjútervet is készült. Ezt követően felkészítettük a POK munkatársakat a helyszíni látogatások lebonyolítására. A felkészítés szakmai műhely keretében történt, ahol a résztvevők a fent említett dokumentumokon túl megismerhették és megkapták a tapasztalatokról készített összefoglaló szempontjait (sablonját) is.

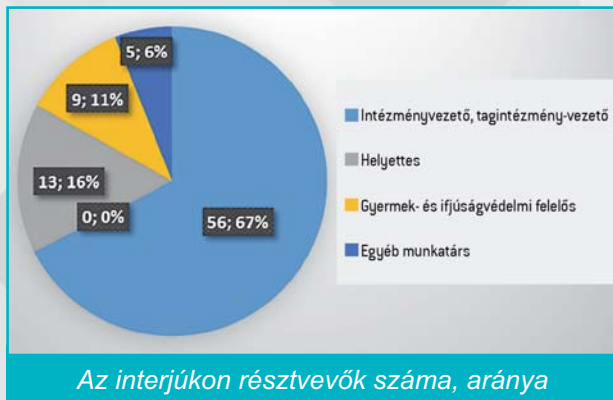
A minta elemszáma: 65

Legfontosabb eredmények, összehasonlítások, megállapítások

Az interjúkon részt vettek jellemzői⁹

Az interjúkon a bevont 65 intézményben összesen 83 fő vett részt. Munkakör szerinti megoszlásukat a következő grafikon mutatja:

⁹ A fejezet tartalma Az „EFOP-3.2.9-16 Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése” című standard pályázatban résztvevő intézményekben végzett helyszíni látogatások összefoglaló elemzése Oktatási Hivatal Kézirat 2018 alapján készült.

Javaslatok az óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez

Az összegyűjtött információk és tapasztalatok alapján elkészítettük az óvodai- és iskolai szociális segítés tartalmi elemeit, működésének feltételeit érintő javaslatainkat.¹⁰ Javaslataink szociális és pedagógus szakemberek együttműködésének eredményeként születtek. Ezek alapozták meg a későbbi fejlesztő munkát, megvitátásukat követően alapját képezték a *módszertani útmutatók, a jogszabályi javaslatok* elkészítésének.

A projekt keretében elkészült javaslatok forrásul az alábbi adatgyűjtések szolgáltak:

- a bevezetést támogató TÁMOP projekt (az EFOP-3.2.9-16 Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése" című pályázat) nyerteseivel együttműködő köznevelési intézmények monitorozása kérdőíves adatgyűjtésekkel és helyszíni látogatással,

- huszonkilenc család-és gyermekjóléti központ szakmai és szolgáltatási terveinek elemzése,
- köznevelési intézmények vezetőivel készített interjúk.

Javasataink nem csupán adott csoportosítás szerinti felsorolása szakmai elképzeléseinknek, hanem a köznevelési intézmények jellemzőit, működési, jogszabályi sajátosságait is tartalmazzák. Ajánlásainkat a szociális segítő tevékenység céljainak kijelölésétől, a feladatellátás tervezésétől a tevékenységeken keresztül a kapcsolatrendszerig, tematikus fejezetekbe gyűjtve fogalmazzuk meg.

A tájékoztatásra tett javaslatok

Mindkét érintett ágazat számára elengedhetetlen feladat az új szociális szolgáltatás beillesztése az intézményrendszer működési környezetébe, szervezetébe, feladatrendszerébe. Ennek általános előfeltétele, hogy megismerjék a másik ellátórendszer működésének jellemzőit, elengedhetetlen, hogy a szolgáltatást igénybevevők tájékozódjanak a szolgáltatásokról, a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés módjáról.

A projekt keretében részletes javaslatok készültek a következő célcsoportok tájékoztatására: fenntartók, intézmények vezetői, pedagógusok, szülők, tanulók, az intézményi feladatokban közreműködő, az intézménnyel együttműködő szakemberek. A javaslatok kitérnek a tájékoztatás alkalmaira, módszereire és tartalmára egyaránt.

¹⁰ *Javaslatok az óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez. Oktatási Hivatal, 2018*

A kapcsolattartásra, együttműködésre, feladatmegosztásra tett javaslatok

A feladatok jogszabályban előírt elvégzése, valamint magának a szolgáltatási célnak a teljesülése érdekében a tevékenység ellátásában résztvevő felek kölcsönös kapcsolattartása kulcskérdés. A pilot tapasztalatok azt mutatták, hogy ez a terület számos ellentmondást tartalmaz.

Munkánk során elsődlegesen a központok és a köznevelési intézmények együttműködésére összpontosítottunk, de tettünk javaslatokat a szociális segítő intézményen belüli kapcsolataira, valamint a nem intézményi, de a köznevelésben segítőként, támogatóként jelen lévő szakemberekkel való együttműködésre is.

Ajánlásunk szerint a rendszeres, tervezhető, érdemi kapcsolattartást lehetővé tevő fórumok a következők: tanévnyitói értekezlet, szakmaközi megbeszélés, intézményvezetők fóruma, szociális koordinátorok klubja, szociális segítő fóruma (klubja), közös szakmai képzés, továbbképzés, szakmai rendezvény, tanévzáró közös értekezlet. A további szereplőkkel való kapcsolattartási javaslataink a szakszolgálat munkatársaira, az utazó gyógypedagógusokra, valamint a külsős segítő szakemberekre vonatkoztak. Kiemelt figyelmet szenteltünk a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatoknak.

A szociális segítő tevékenység tervezésére tett javaslatok

A tervezés tekintetében két területre terjedtek ki javaslataink, a humán erőforrás és a szolgáltatások tervezésére.

A humán erőforrás tervezése

A szociális segítő tevékenység módszereiben jártas, kvalifikált humán erőforrás biztosítása alapfeltétele a stratégiai célok elérésének. Javasoltuk, hogy a szociális segítő foglalkoztatásának időkeretét az intézményi sajátosságokhoz, a szolgáltatások tartalmához és a célcsoport optimális eléréséhez igazodva, rugalmasan alakítható munkaidőkeretben célszerű meghatározni.

A szociális segítő és a nevelési-oktatási intézmény közötti hatékony együttműködés kialakítása érdekében ajánlottuk, hogy a köznevelési intézményekben nevezzenek ki egy szociális koordinátort, aki tájékozott a szociális segítő tevékenységében és a helyi feladatok végrehajtásában, szervezésében ad támogatást.

A szolgáltatások tervezése

A szolgáltatások tervezésének igény- és szükségfelmérésen kell alapulnia. A célcsoportok szerint az igényfelmérés módszerére, tartalmaira tett ajánlásainkat táblázatban foglaltuk össze.

A szociális segítő tevékenységének, szolgáltatásainak meghatározása a szolgáltatási tervben fogalmazódik meg. A szociális segítő éves szolgáltatási tervre alapozott munkaterve tartalmazza a köznevelési intézményben ellátandó részletes feladatait, elvégzendő tevékenységeit, s azok időtervét.

Javasoltuk a nevelési-oktatási intézményi munkatervezés és a szociális segítő munkatervi tervezésének összehangolását az alábbiak figyelembe vételével:

- Mivel a nevelési-oktatási intézmények munkatervét tanévre szólóan kell elkészíteni, ezért javasoltuk, hogy a szociális segítő éves munkaterve, a köznevelési intézmény munkatervéhez alkalmazkodva, szintén a tanévhez igazodva készüljön. Célszerű kidolgozni a két tervezés összehangolásának protokollját.
- Az igény- és szükségletfelméréseken alapuló, a család- és gyermekjóléti központ munkatársa által elkészített éves munkaterv feladatai és tevékenységei jelenjenek meg a nevelési-oktatási intézmény éves munkatervében.

A szociális segítő által végzett tevékenységekkel kapcsolatos javaslatok

Javasolatainkat külön fogalmazzuk meg az *óvoda*, az *iskola* és a *kollégium* esetében, ám minden esetben megjelentek azok a speciális tevékenységek, amelyek az adott intézményben a szülőkkel kapcsolatosan felmerülhetnek, a gyerekek/diákok részére nyújthatók, illetve az érintett pedagógusok támogatását szolgálják. Megjegyeztük ugyanakkor, hogy az óvodás gyermekek életkori sajátosságaira figyelemmel, a tevékenységek közvetlen célcsoportját a szülők és a pedagógusok képezik, a gyermekek jellemzően a közvetett célcsoportba tartoznak.

A kollégiumok sajátos elemei köznevelési feladatellátásunknak. A pedagógusok, így a szociális segítők

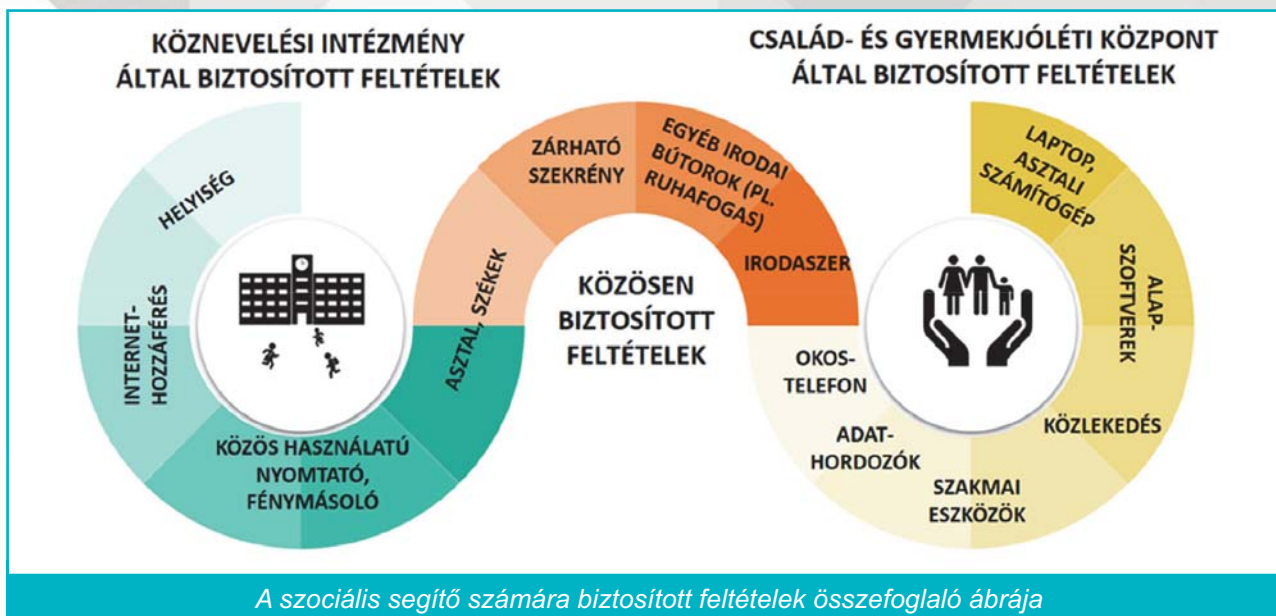
számára is olyan lehetőségek adódnak a kollégiumi segítő tevékenység számára, amelyek egyetlen más intézménytípusban sem. Ezt a sajátosságot fokozza még a tény, hogy a kollégista tanulók valamely köznevelési intézmény tanulói is, ahol szintén folyik szociális segítői tevékenység. Az e területen dolgozó szociális segítők, és természetesen a központok számára ezért alapvető követelmény, hogy megszervezzék a segítők közötti szoros munkakapcsolatot, a kölcsönös információcserét, a szerzett tapasztalataik megosztását.

A tevékenység feltételeire vonatkozó javaslatok

A szociális segítő számára biztosított feltételeket (annak tervezését) javasolt *együttműködési megállapodásban rögzíteni*.

A köznevelési intézmények által biztosított feltételek közé soroltuk a szolgáltatás nyújtásához biztosított helyiséget alapvető berendezéssel, számítástechnikai eszközök használatának lehetőségét és internetkapcsolatot. Javaslatunk szerint a család- és gyermekjóléti központnak kell biztosítania azokat az eszközöket, amelyeket több intézményben is használ a szociális segítő (pl. laptop, a célzott tevékenységek/programok megvalósításához szükséges eszközök stb.). Fontos szempontnak tartottuk ugyanis, hogy hordozható, mobil eszközök álljanak rendelkezésre a szociális segítő gördülékeny, rugalmas munkavégzésének érdekében.

A biztosítandó feltételeket a következő ábra összegezti:

A tevékenység nyomon követésére vonatkozó javaslatok

Természetesen a szociális szolgáltatás monitorozása, a szociális intézmények közreműködésének értékelése is a szociális ágazat kompetenciájába tartozik. Ugyanakkor, tekintettel a szociális segítő szolgáltatás ágazatközi jellegére javaslatokat fogalmaztunk meg háromszintű nyomon követési, értékelési tevékenység, – köznevelési intézményeket is érintő - szempontjaira, értékelési adatainak keletkezésére, azok felhasználására.

A jogszabályok módosítására tett javaslatok

A szociális segítő tevékenység 2018. szeptember 1-jei bevezetése számos - mindkét ágazat működését

meghatározó és előíró - jogszabályt érintett. A működés szempontjából a két alapvető törvény (1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról a továbbiakban: Gyvt., valamint a 2011. évi CXC törvény a Nemzeti Köznevelésről a továbbiakban Nkt.) mellett a legfontosabb változás e két fenti törvény ágazatai végrehajtási rendeleteit érintette. Javasataink több olyan, a jelenlegi működéssel megteremtendő koherenciát érintettek, amely jogszabályi módosításokat is maga után von. Tekintettel arra, hogy a bevezetendő tevékenység teljes spektrumát igyekeztünk javaslatainkkal lefedni (tervezéstől a kapcsolatrendszerig), a jogszabályok módosítására tett javaslatok is széles kört érintettek.

Útmutatók készítése

A projekt munkatársai elkészítették az óvodai és iskolai szociális segítség tartalmi elemeit, működésének feltételeit érintő javaslatokat.¹¹ Ezek a javaslatok alapozták meg a módszertani útmutatók elkészítését.

Az útmutatók létrehozásával a projekt munkatársainak az volt a célja, hogy segítsék nevelési-oktatási intézményeket az új feladat gyakorlatának kialakításában és befogadásában, továbbá, hogy – közvetve - elősegítsék az óvodai és iskolai szociális segítők támogatását, valamint a nevelési-oktatási intézményekben történő eligazodását.

Az útmutatók a nevelési-oktatási intézmények munkatársainak szóló segédanyagok, ezért értelemszerűen nem térnek ki a szociális szakemberek szakmai tevékenysége módszertani kérdéseire.

Az útmutató folyamat szemléletű, felépítésében és tartalmában egyaránt törekedett arra, hogy a kapcsolatfelvételtől a szolgáltatások értékeléséig követhető és megvalósítható folyamatok alapján mutassa be a szociális és oktatási szakembereknek az eredményes szociális szolgáltatások érdekében végzett tevékenységét, együttműködését. A folyamatok, tevékenységek megértését részletes fogalomtár segíti. Intézményspecifikus útmutatók készültek, melyek oly módon szabottak a köznevelés egyes intézménytípusaira, hogy a szociális segítség során eltérő hangsúlyokat, eltérő sajátosságokat jelölnek meg az óvodában, az iskolában (ezen intézménytípus alatt értve az általános iskolát, gimnáziumot, szakgimnáziumot, szakközépiskolát, szakiskolát) és a kollégiumokban. A szolgáltatás szempontjából egységes

elveket, alapvető folyamatokat, tevékenységeket határoznak meg.

Az útmutatók elkészítéséhez felhasznált információk

- Az EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” című kiemelt projekt keretében elkészített írásbeli anyagok (elemzések, javaslatok).
- Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység kapcsán érintett szakemberek képviselőivel folytatott eszmecsere (workshopok).
- A szociális ágazat által készített szakmai ajánlások, dokumentumok.
- A köznevelési rendszer működéséről szerzett szakértői tapasztalatok.

A workshopok szerepe

Az útmutatók elkészítését követően workshopok keretében lehetőség nyílt a dokumentumok tartalmi megvitatására. Ezeken az alkalmakon meghívott gyakorlati szakemberek fogalmazhatták meg véleményüket a munkaanyagról. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység szakszerű és eredményes bevezetése érdekében a felmerült javaslatok, vélemények beépültek a végleges dokumentumokba, ezzel is támogatva a szociális segítővel való eredményes együttműködés folyamatát a mindennapokban.

¹¹ „Javaslatok az óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez”; EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 kódszámú kiemelt projekt, Oktatási Hivatal, kézirat, Budapest, 2018.

Impresszum:

Felelős kiadó: Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
1142 Budapest Ungvár utca 64-66.
titkarsag@nszi.gov.hu

Készült Magyarország kormánya megbízásából az Európai Unió támogatásával.

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
1142 Budapest, Ungvár utca 64-66. • www.nsz.hu